

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
DİL BİLGİSİ KAZANIMLARINA ERİŞİ DÜZEYİ

NURETTİN KARTALLIOĞLU

EKİM-2008

T.C.

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN

DİL BİLGİSİ KAZANIMLARINA ERİŞİ DÜZEYİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

NURETTİN KARTALLIOĞLU

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Hayati YAVUZER

BOLU - 2008

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Nurettin KARTALLIOĞLU'na ait İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeyi adlı çalışma, jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Hayati YAVUZER

Üye : Yrd. Doç. Dr. Halit KARATAY

Üye : Yrd. Doç. Dr. Kaya YILDIZ

Prof. Dr. Uğur ESER
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT**Nurettin KARTALLIOĞLU****Master of Thesis****Turkish Language Teaching Programme****Thesis Supervisor: Asst. Prof. Dr. Hayati YAVUZER****August-2008****xi + 78 Sayfa**

In this study, standard of accessing to grammatical acquisition of students, in grade 7 in primary schools, will be studied. Turkish Curriculum, published in 2005, was reconsidered. With the new program, active learning was adapted. The main objective of this research is to reveal the current standards of accessing to grammatical acquisition of students, in grade 7 in primary schools, in view of several variables. Total of 250 students, selected objectively, of 5 primary schools Gazipaşa Primary School, 100.Yıl Primary School, Milli Egemenlik Primary School, 50.Yıl Primary School and Koç Primary School- were studied as samples. To evaluate their grammatical acquisitions, a 63-item test, on the basis of their grammatical acquisitions, was applied to students. To gather information, such as students' social life and their academic achievements, a 13-item questionnaire (Personal Information Form) was developed. To analyze the collected data, SPSS 11.5 (Statistic Package for Social Science) Program was used. As a result of the study, it was observed that several variables are effective in standards of accessing to students' grammatical acquisition.

The study consists of five chapters. The first chapter is composed of the circumstance of the problem, sub-problems, the hypothesis, the objective, and the importance of the study; restraints and definitions. In the second chapter, there are theoretical basic principals and related literature. The third chapter is composed of method of the study, study model, sample of the study and data gathering methods. Findings, gathered through the study, and comments state in the fourth chapter. Finally, the fifth chapter is consisted of conclusions, emerging from findings and comments, and solution-oriented suggestions to overcome deficits, coming out according to the conclusions.

Key words: Language, Grammar, Teaching, Curriculum

ÖZET
Nurettin KARTALLIOĞLU
Yüksek Lisans Tezi
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hayati YAVUZER

Ağustos-2008 **xi + 78 Sayfa**

Bu çalışmada, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi incelenmiştir. 2005 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı Türkçe öğretimini yeniden ele almıştır. Yenilenen programda aktif öğrenme benimsenmiştir. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyinin çeşitli değişkenler karşısındaki durumu araştırmanın temel amacıdır.

Bolu ilinde bulunan Gazipaşa İlköğretim Okulu, 100. Yıl İlköğretim Okulu, Milli Egemenlik İlköğretim Okulu, 50. Yıl İlköğretim Okulu ve Koç İlköğretim Okulundan yansız seçilen 250 öğrenci, çalışmada örneklem olarak kullanılmıştır. Dil bilgisi kazanımlarını ölçmek için öğrencilere ilköğretim 7. sınıf dil bilgisi kazanımlarına dayalı 63 soruluk bir test uygulanmıştır. Öğrencilerin sosyal hayatı ve akademik başarıları gibi bilgileri toplamak için 13 maddelik bir anket (Kişisel Bilgi Formu) geliştirilmiştir. Toplanan verilerin analizinde SPSS 11.5 (Statistic Package For Social Science) programı kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeylerinde çeşitli değişkenlerin etkili olduğu tespit edilmiştir. Araştırma dört bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, çalışmanın hipotezi, çalışmanın amacı, çalışmanın önemi, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır. İkinci bölümde kuramsal temeller ve ilgili literatür yer almaktadır. Üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi, çalışma modeli, çalışmanın evren ve örnekleme, veri toplama teknikleri bulunmaktadır. Dördüncü bölümde çalışma boyunca elde edilen bulgular ve yorumlar bulunmaktadır. Beşinci bölümde ise bulgular ve yorumlara göre oluşan sonuçlar ve bu sonuçtaki eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dil, Dil Bilgisi, Öğretim, Öğretim Programı.

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında bana destek veren ve her zaman yanımda olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hayati YAVUZER'e, çalışmam boyunca beni yönlendiren, yüreklendiren ve düşünceleri ile yol gösteren hocam Yrd. Doç. Dr. Halit KARATAY'a, yüksek lisans eğitimim boyunca fikirlerine müracaat ettiğim Yrd. Doç. Dr. Yavuz KARTALLIOĞLU ve diğer tüm hocalarıma, çalışmam boyunca bana maddi ve manevi her konuda destek veren aileme teşekkür ederim.

Bolu-2008

Nurettin KARTALLIOĞLU

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZET	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM I	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	3
1.2.1. Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Önemi	5
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	8
BÖLÜM II.....	10
KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Kuramsal Temeller	10
2.1.1 Dil.....	10
2.1.2. Dil Bilimi.....	14
2.1.2.1. Gramer ve Dil Biliminin Tarihçesi.....	14
2.1.2.2. Dil Bilimi-Dil Bilgisi İlişkisi.....	15
2.1.2.3. Dil Bilgisinin Bölümleri:.....	15
2.1.2.3.1. Ses Bilgisi (Fonetik).....	15
2.1.2.3.2. Biçim Bilgisi (Morfoloji)	16
2.1.2.3.3. Söz Dizimi/ Tümce Bilgisi/ Sentaks	16
2.1.2.3.4. Anlam Bilgisi (Semantik).....	16
2.1.2.3.5. Köken Bilgisi/ Etimoloji	17
2.1.2.3.6. Lehçe Bilgisi/ Diyalektoloji	17

2.1.2.3.7. Sözlük (Sözcük) Bilgisi/Leksikoloji	18
2.1.2.2.8. Ad Bilgisi (Ad Bilimi).....	18
2.1.3. Dil Bilgisi Öğretimi.....	18
2.1.4. Türkçe Öğretimi İçerisinde Dil Bilgisi Öğretiminin Yeri	24
2.1.5. Dil Bilgisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler.....	27
2.1.5.1. Tümevarım Yöntemi	27
2.1.5.2. Tümdengelim Yöntemi	27
2.1.5.3. Soru - Cevap Yöntemi.....	28
2.1.5.4. Düz Anlatım Yöntemi	28
2.1.5.5. Problem Çözme	28
2.1.5.6. Gösterip Yaptırma Yöntemi	28
2.1.6. Dil Bilgisi Öğretiminin Sorunları.....	29
2.2. İlgili Araştırmalar	32
BÖLÜM III.....	35
YÖNTEM.....	35
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	35
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	35
3.3. Veri Toplama Araçları.....	37
BÖLÜM IV	40
4.1. Bulgular ve Yorum.....	40
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	40
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	42
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	43
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	46
4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	47
4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	48
4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	49
4.1.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	50
4.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	51
4.1.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	52

4.1.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	54
4.1.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	55
4.1.13. On Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	56
SONUÇ VE ÖNERİLER	58
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	70
ÖZGEÇMİŞ.....	78

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dil Bilgisi Konularına Erişi Düzeyleri.....	41
Tablo 2. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerine ilişkin t - Testi Sonuçları.....	43
Tablo 3. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerine ilişkin t - Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerinin İkamet Edilen Yere Göre t -Testi Sonuçları.....	46
Tablo 5. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerinin Süreli Yayın Okuma Durumlarına Göre t -Testi Sonuçları.....	47
Tablo 6. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerinin Çalışma Odasına Sahip Olma Durumuna İlişkin t -Testi Sonuçları.....	48
Tablo 7. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerinin Çalışma Masasına Sahip Olma Durumuna İlişkin t -Testi Sonuçları.....	50
Tablo 8. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerinin Evde Kitaplık Bulanma Durumuna İlişkin t -Testi Sonuçları.....	51
Tablo 9. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişilerinin Sosyoekonomik Düzeye Göre ANOVA Sonuçları.....	52
Tablo 10. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişilerinin Bir Yılda Okunan Kitap Sayısına Göre ANOVA Sonuçları.....	54

Tablo11. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişilerinin Babanın Eğitim Durumuna İlişkin ANOVA Sonuçları.....	55
Tablo12. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişilerinin Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları.....	56
Tablo 13. Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeyi ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki.....	58

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Örnekleme Oluşturan Okullar Listesi.....	36
Şekil 2: Dil Bilgisi Konularına İlişkin Erişim Grafiği.....	42

BÖLÜM I

1.1. Problem Durumu

İnsan sosyal bir varlıktır; insanın hayatını devam ettirebilmesi için diğer insanlarla iletişim ve etkileşim halinde olması gerekmektedir. Bu etkileşim de dil sayesinde mümkün olmaktadır. Dil olmadan iletişim olmaz. İnsanlar duygu ve düşüncelerini hep dil sayesinde diğer insanlara aktarmaktadır.

Toplumları millet haline getiren unsurların başında dil gelir. Dil, milleti meydana getiren fertlerin ortak yönlerini ifade eder. İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan işlek bir vasıta olması nedeniyle kişilerin sosyalleşmesinde de birinci derecede rol oynar (Karakuş 2005: 19). Dil sayesinde insanlar mensubiyet duygusu kazanırlar. Böylece insanlar bir yığın olmaktan kurtulup millet olma özelliği elde ederler.

“Aynı millete mensup bütün insanlar tarafından aynı nesnelere, hareketlere, kavramlara aynı adların verilmesi; kelimeler arasındaki münasebetlerin aynı şekilde sağlanması; kelime sırasının aynı prensiplere tabi tutulması o insanlar arasına bir yakınlığın doğmasına yol açar. Aynı dili kullanmanın sonucu olan bu yakınlık; din, kültür, gelenek, tarih gibi diğer ortak değerlerle beraber bir milletin teşekkülünü ve devamını sağlar” (Ercilasun, 1993:78).

Geleceği teminat altına almak maksadıyla her devlet, insanlarını sosyalleştirmek; topluma uyumlu ve faydalı hale getirmek; doğru ve sağlam düşünen, düşündüklerini güzel ve etkili bir şekilde anlatan, millî kimlik ve kişilik

kazanmış bireyler olarak yetiştirmek için tedbirler almaktadır (Karakuş, 2005: 5). Bu yüzden devletler dil eğitimine ve özellikle dil bilgisi öğretimine ağırlık vermektedirler.

“Yeniçağda kişiler ve kurumlar arasındaki iletişim çok daha fazla önem kazanmıştır. Hangi iş alanında olursa olsun, insanların başarısındaki en önemli etkenlerden biri de etkili iletişimdir. Etkili iletişimin sağlanması ise insanların dil becerilerini doğru şekilde kullanmasıyla mümkün olacaktır” (Özbay, 2003:4).

Dili doğru ve düzgün bir şekilde kullanan insanların iletişimi ve dolayısıyla anlaşması çok kolaydır. Dili doğru ve düzgün bir şekilde kullanmanın yolu da kullanılan dilin kurallarını çok iyi bilmek ve o kuralları en iyi şekilde uygulayabilmekten geçmektedir.

“Dil bilgisi, bir dilin sesleri, sözcük türleri, bunların yapıları, cümle olarak dizilmeleri ve cümle içindeki görevleri, çekimleriyle ilgili kuralları inceleyen bir bilim dalıdır. Dillerin genel olarak nasıl oluştuğunu, evrimlerini, dil olaylarını inceleyen bilimse dilbilimi adını alır. Her dilin kendisine özgü kuralları bulunduğu için, ayrı bir dil bilgisi vardır” (Göğüş, 1978:337).

Dil bilgisi öğretimi çeşitli şekillerde ve çeşitli amaçlar çerçevesinde yapılmaktadır. Yapılan dil bilgisi çalışmalarının en önemli amacı öğrencilerin dil bilgisi becerilerini geliştirmektir. Dil bilgisi becerileri gelişmiş bir birey, okuduğunu daha iyi anlar ve diğer insanlarla iletişimi daha sağlıklı olur.

“Dilbilgisi öğretiminin amacı, sadece kuramsal bilgi vermek değil, öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları anlama ve anlatma güçlüklerine yardımcı olmak, uygulama gücü kazandırmak olmalıdır” (Demirel, 2006: 17).

Bu çalışmada, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin çeşitli değişkenler karşısında dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeylerinin değişip değişmediği ele alınmıştır. Konunun çeşitli boyutları ile ele alınıp değerlendirilmesi ihtiyacından

yola çıkarak bir tez planı içerisinde, “İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeyi” başlığı ile incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun için şu sorulara cevap aranmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişimi düzeyi nedir?

1.2.1. Alt Problemler

1. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin fiiller, zarflar, kipler ve ek-fiil konularına ilişkin erişimi düzeyi ne orandadır?
2. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin isme ulanan ek-fiiller ile birleşik kip yapan ek-fiiller konusundaki erişimi düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişimi düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermekte midir?
4. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişimi düzeyleri ikamet ettikleri yere göre anlamlı bir fark göstermekte midir?
5. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişimi düzeyleri süreli yayın (gazete, dergi vs.) okuma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?
6. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişimi düzeyleri evde çalışma odasına sahip olma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

7. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri evde çalışma masasına sahip olma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

8. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri evde bir kitaplığa sahip olma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

9. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri sosyoekonomik durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

10. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri bir yılda okudukları kitap sayısına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

11. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri, babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

12. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri, annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

13. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Dil bilgisi yalnızca eğitim öğretim hayatında değil aynı zamanda günlük hayatta da çok önemli bir yere sahiptir. Çünkü bir bireyin okuduğunu anlayabilmesi ve çevresiyle iyi bir iletişim kurabilmesi için konuştuğu dile hâkim olması gerekir. Bunun için dilin yapısını, kurallarını çok iyi bilmesi ve bu kuralları uygulayabilmesi

gerekir. Böylelikle birey okuduğunu daha iyi anlar ve çevresiyle daha etkili bir iletişim kurabilir. İyi bir dil bilgisi eğitiminin olmaması toplum içi iletişim süreçlerinin sekteye uğramasına ve eğitim-ğretim faaliyetlerinde başarının düşmesine neden olur. Çünkü dil bilgisi sadece eğitim ğretim hayatıyla sınırlı değildir. Dil bilgisi kişinin bütün yaşamını etkilemektedir. Bunun için eğitim öğretimde dil bilgisi önemli bir yer tutmaktadır. İlköğretimin birinci kademesinden başlayarak dil bilgisi ğretimi yapılmaktadır. Yapılan bu dil bilgisi ğretiminde bazı sorunlarla karşılaşılmaktadır. 2005 yılında yayınlanan İlköğretim Türkçe Dersi ğretim Programı ile dil bilgisi ğretiminde karşılaşılan sorunların ortadan kaldırılması hedeflenmiştir. Bu alışma yeni programın değerlendirilmesi açısından yararlı olabilir.

Bu çalışmada ilköğretim 7. sınıf ğrencilerinin;

1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama düzeyi,
2. Fiillerin yapı özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama düzeyi,
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kayması ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama düzeyi,
4. Ek-fiil ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama düzeyi,
5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama düzeyi incelenecektir. Böylece ilköğretim 7. sınıf ğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişi düzeyi tespit edilmiş olacaktır.

1.4. Araştırmanın nemi

Günümüzde iletişim çok önemli bir yere sahiptir. Sağlıklı bir iletişimin olması da kullanılan dilin çok iyi bilinmesine bağlıdır. Dil sadece iletişim bakımından değil birçok bakımdan toplumu çok yakından ilgilendirmektedir. Bu yüzden devletler dil öğretimine çok önem vermektedir. Tural (1984:9), bu konudaki

görüşlerini şöyle dile getirmiştir: “Türkçe her türlü eğitim ve öğretimin temelidir. Türkçe eğitimini yeterince vermediğimiz çocuktan iyi insan, iyi vatandaş olmasını beklemek yanlıştır. Birbirini anlamayan, mensup olduğu devletin ve milletin dilini en doğru, en manalı ve ahenkli şekilde kullanamayan insanlardan meydana gelen bir sosyal yapıda, birlik ve bütünlükten bahsedilemez.”. Burada dilin iletişim boyutunun yanı sıra toplumu birleştirme görevi de dile getirilmiştir.

Dilin kullanışlı bir hale gelebilmesi için dilin kurallarının çok iyi bilinmesi ve o kuralların dili kullanacak kişiler tarafından iyi derecede uygulanabilmesi ile mümkündür. Bu da ancak çok iyi bir dil bilgisi öğretimi ile sağlanabilir..

Dil bilgisi, doğru düşünmemizi, doğru anlatmamızı, doğru yazmamızı sağlar. Dilimizi doğru ve etkin kullanmak hepimizin isteğidir. Ancak zaman zaman dili doğru, düzgün kullanmada sıkıntılar çeker, sık sık yanlışlarla karşılaşırız. Bunu gidermek için dil bilgisi öğretimi büyük önem taşır. Bu nedenle dilimizin kurallarını hem doğru öğrenip kullanmak hem de başkalarına dil bilgisi kurallarını doğru ve etkin biçimde öğretmek gerekir (Kahraman, 2004:87).

Dil bilgisi, ilköğretimin birinci kademesinden başlayarak okullarımızda öğretilmektedir. Bu derste amacımız öğrencilere kuralları ve kavramları ezberletmek olmamalı, öğrenciye dilin işleyişini uygulamalı olarak kavratmak olmalıdır. Özellikle öğrencilere anlama ve anlatma güçlüğü ortadan kaldıracak alıştırma ve uygulama becerisi kazandırmalıyız. Böylelikle dil bilgisi öğretimi amacına ulaşmış olur. Dil bilgisi öğretimi sırasında çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır: Dil bilgisinin Türkçe dersinden bağımsız bir dersmiş gibi okutulması, ezbere dayalı bir dil bilgisi öğretimi yapılması gibi.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın hazırlamış olduğu İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunda dil bilgisi öğretimi ile ilgili olarak şu ifadeler yer verilmiştir:

Öğrenci açısından Türkçenin yapısını oluşturan ve işleyiş kurallarını tanımlayan bilgilere sahip olmak oldukça önemlidir; ancak daha da önemli olan bu kuralların konuşma, yazma, dinlemeyle ilgili dil etkinliklerinde uygulanmasıdır.

Dolayısıyla dil bilgisi öğretimi kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayanmalıdır. Bu amaçla dil bilgilerinin öğretiminde, kuralların verilmesinin yanında, bu kuralların kelime, cümle ve metin düzeyindeki uygulamaları amaçlanmıştır.

Programda, Türkçenin kurallarıyla ilgili kazanımlar, öğrencilerin düzeylerine uygun olarak ve aşamalı bir biçimde verilmiştir. Dil bilgisinde kolaydan zora ilerleyen bir sıra izlenmiş olup konuların birbiriyle olan ilişkileri gözetilmiştir. Türkçeyle ilgili kural ve bilgilerin örneklerden hareket edilerek verilmesi daha uygun olacaktır. Derslerde konularla farklı uygulama örneklerinin yer aldığı çalışma kağıtlarının kullanılması ve konuların görsel materyallerle desteklenmesi öğrenimi kolaylaştıracaktır. Ayrıca dil bilgisi konularının anlama olan katkısına özellikle dikkat edilmesi, konuların birer beceriye dönüşmesine yardımcı olacaktır. Bu bağlamda konuların konuşma ve yazma becerileriyle ilişkilendirilmesi gerekmektedir (MEB, 2006: 7).

Yeni Türkçe programında dil bilgisi öğretimi sırasında karşılaşılan sorunların giderilmesi amaçlanmıştır. Program daha yeni olduğu için programın ne kadar etkili olup olmadığı tam olarak bilinmemektedir. Program üzerinde yapılacak çalışmalar programın işlevselliği hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayacaktır.

Bu araştırmada ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişti düzeyine bakılacaktır. Program daha yeni olduğu için literatürde benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın sonuçları programın hedeflerine ulaşım ulaşmadığını göstermesi açısından programa bir katkı sağlayabilir. Araştırma sonuçları bundan sonra yapılacak çalışmalara da yol gösterici olabilir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma; 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Bolu ili merkez ilçede bulunan Gazipaşa İlköğretim Okulu, 100. Yıl İlköğretim Okulu, Milli Egemenlik İlköğretim Okulu, Koç İlköğretim Okulu, 50. Yıl İlköğretim Okullarında 2007-2008 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören yansız (random) seçilen 250 ilköğretim 7. sınıf öğrenci ile,

İlköğretim 7. sınıf dil bilgisi kazanımları ile,

İlköğretim 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişimi düzeyi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Dil: İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan (TDK Türkçe Sözlük,1998:586).

Dil Bilgisi: Dilbilgisi, bir dilin sesleri, sözcük türleri, bunların yapıları, cümle olarak dizilmeleri ve cümle içindeki görevleri, çekimleriyle ilgili kuralları inceleyen bir bilim dalıdır (Göğüş, 1978: 337).

Dil Bilgisi Öğretimi: Dil bilgisi öğretimi, bir dilin kurallarını öğreten bilim dalıdır. Dil bilgisi öğretimi sesin oluşumundan kelimelerin yapısına, söz diziminden yapım ve çekim kurallarına kadar dilin bütün kurallarını öğretmeyi amaçlayan bir bilim dalıdır (Kahraman, 2004:88).

Fiil: Fiiller hareketleri karşılayan kelimelerdir. Hareketler nesnelere mekân ve zaman içindeki yer değiştirmeleridir. Nesnelere oluşları, kılışları, duruşları, kısacası, her türlü faaliyetleridir: yapmak, kesmek, olmak, gitmek gibi. Fiile kök ve gövdeleri hareketleri mücerret olarak karşılar ve bu halleri ile kullanım sahasına çıkmazlar. Onun için yazıda da çizgi ile gösterilirler: yap-, yaz-, oku-, başla- gibi. Fiillerin kullanım sahasına çıkan şekilleri çekimli şekilleridir. Bu sebeple kelime olarak fiil demek, çekimli fiil demektir: yazıyor, götüreceğim, inanmalıyız gibi (Ergin,1998:315).

Kip: Eylemlerin zaman, kişi ve anlam özelliklerine göre eklerle biçimlenen dil bilgisi kategorisidir (Eker, 2003: 299).

Ek-fiil: i- fiili Türkçenin ana yardımcı fiilidir. Bu fiile cevher fiili de denir. Ek-fiil adı da verilir. İ- fiili güdük bir fiil olmakla beraber hem isimlerle, hem de fiillerle kullanılır. Fiillerle kullanılınca birleşik çekim yapar. Bilmiş idi, gelse idi gibi. İsimlerle kullanılınca onları fiilleştirir. İsimleri fiilleştirdiği için bu fiile isim fiil diyoruz: güzel idi, iyi imiş gibi. İşte bu isim fiilin bugün bütün çekimleri yoktur. Sadece dört çekimi vardır: şimdiki zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, şart (Ergin, 1998:329).

Zarf: Zarflar; eylemlerin, sıfatların ya da başka zarfların önüne gelerek onları yer, zaman, durum, ölçü ve soru bakımından niteleyen, açıklayan sözcüklerdir (Eker, 2003:315).

Erişi düzeyi: Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan “Dil Bilgisi” ile ilgili öğrencilere öğretilmesi hedeflenen konuların beceri olarak gerçekleşebilme seviyesidir.

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde dil, dil bilgisi öğretimi, dil bilgisinin sorunları, dil bilgisinin bölümleri ile ilgili kuramsal açıklamalar ve ilgili araştırmalar yer almaktadır.

2.1. Kuramsal Temeller

2.1.1 Dil

Tabiatta çeşitli iletişim araçları vardır. Güneşin doğması, karın yağması, etrafın yeşillenmesi, tabelalar, levhalar, sesli veya görüntülü uyarı sistemleri, resim, müzik veya heykel gibi şeyler bir şeyin habercisidir. Bunların hepsi alıcıya bir mesaj verir fakat bunların içinde en üstünü dildir. Her insan resim yapamaz, her yerde şarkı veya türkü söylenemez, her zaman heykel yapmak mümkün değildir. Dile en üstünlük derecesini kazandıran ise dilin her zaman, her yerde ve her insan tarafından -bazı istisnaî durumlar hariç- kullanılabilir olmasıdır. Dilin en üstün iletişim aracı olması sebebi ile insanoğlu tarafından dil üzerinde çeşitli araştırmalar yapılmıştır ve bundan sonra da bu araştırmalar devam edecektir.

İnsanlar arasında deneyim, bilgi, fikir gibi aktarımlar dil vasıtasıyla sağlanır. İnsanlar arasında sınırlı amaçları yerine getirmek üzere başka iletişim araçları da kullanılabilir: mimikler, jestler, anlamsız gibi görünen belli sesler, trafik işaretleri gibi kimi işaretler vb. Ama bunların hiçbirisi, doğal insan dilinin yerine getirdiği işlevleri bütün olarak karşılayacak durumda değildir. İnsan dili, konuşurlarının bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir yapıya sahiptir.” (Demir 2003:

16). Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir olgudur. Anlaşmaların temeli dildir. Dil olmadan anlaşma olmaz. Anlaşma olmazsa da toplumda kargaşa eksik olmaz.

Muharrem Ergin (2000: 7) dil için “Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir.” demiştir.

Aksan (1998:11) dili "Bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyümlü bir varlık" olarak tanımlar.

Eker'e göre dil “Çok değişik görünüşler sunan ve bu görünüşler arasında evrensel ve özgül nitelikler bulunan bir bütündür.” (Eker, 2003:3). “Dil; doğal, alışlagelmiş niteliklerinin yanında, çok sayıdaki değişkenin olağanüstü birleşimidir. Dil; insanı insan yapan değerlerin en başta gelenlerindedir, insan varlığı ve düşüncesiyle iç içedir. Dilin, insanın fiziksel, kültürel, sosyal, ruhsal vb. tüm değerleriyle birleşmiş, kaynaşmış nitelik taşıması, bütüncül bir tanımının ortaya konulamamasına yol açmıştır. Nitekim Türkçe Sözlük (TDK; 1998)'te dilin on üç farklı anlamı ve dil ile ilgili yetmiş civarında deyim sıralanmıştır. Bu veriler onun insan ve toplum yaşamıyla ne denli iç içe olduğunun bir göstergesidir. Tam olarak çözümlenememiş bir dizge olmasına karşın, dil, yüzyıllardan beri insanlığın en önemli uğraş alanları arasında yer almıştır.” (Eker, 2003:3).

“En kısa biçimiyle dil, insana özgü bir olgudur. Başka canlı türleri arasında da belli oranda bir iletişim olduğu bilinmektedir. Fakat bunlardan hiçbirisi insan dili kadar, örneğin soyut kavramlar geliştirecek biçimde, karmaşık bir yapıya sahip değildir” (Demir, 2003:15). Buradan da anlaşılacağı gibi insanı diğer canlılardan ayıran en önemli unsur dildir.

Dil, insanların düşüncelerinden doğmuş; doğduktan sonra da düşüncelerin yaratıcısı olmuştur. Bilgilerimizi öğrenmemizi, başkalarının düşüncelerini dil yoluyla elde ederiz. Kendi düşüncelerimiz de kafamızın içinde dilimizin yardımıyla oluşur, olgunlaşır. Sanki içimizden konuşarak, sessiz bir dil kullanarak düşünür, yeni yeni düşüncelere ulaşırız. Ulaştığımız yeni düşünceleri yeni dil biçiminde ortaya koyar, onları başkalarına ulaştırırız. Böylece sürekli olarak düşünce dili, dil düşünceyi geliştirir (Aksoy, 1975: 11-12). Dilin en önemli özelliklerinden biri de dil ile düşüncenin ayrılmaz bir bütün olmasıdır. Dil insan için nefes almak kadar önemli bir olgudur.

İnsanlar hayatlarını devam ettirebilmeleri için birbirleriyle iletişim kurmak zorundadır. Bu iletişim dil sayesinde mümkün olmaktadır. Dil birey ve toplum yaşamında sadece bir iletişim aracı olma özelliğiyle değil, bireyleri toplumuna, toplumları milletine bağlayan ve onlara millet olma özelliği kazandıran önemli bir araçtır. Dil düşüncenin, düşüncelerin açığa çıkarılabilmesinin en önemli ve en etkin aracıdır. Milletler dil sayesinde kültürlerini, edebiyatlarını, tarih ve sanatlarını ortaya çıkarabilmekte ve yeni nesillere aktarabilmektedirler.

Dil sayesinde insanlar mensubiyet duygusu edinirler. Dil, insanları bir yığın halinde yaşamaktan kurtararak insanlara bir millet olma özelliği kazandırır. Aynı zamanda dil insanlarda milli ruh ve milli bilincin gelişmesini sağlar.

Dil, insana millî kimlik, topluluklara millet olma özelliği kazandıran kültürün en önemli unsurudur. Topluların topyekûn yaşama tarzı olan kültürü şekillendiren, geliştiren, ifade eden ve gelecek nesillere aktararak devamını sağlayan dildir. Devletin bekası, milletin bütünlüğü dil ile sağlanır (Karakuş 2005: 37). Aynı millete mensup bütün insanlar tarafından aynı nesnelere, hareketlere, kavramlara aynı adların verilmesi; kelimeler arasındaki münasebetlerin aynı şekilde sağlanması; kelime sırasının aynı prensiplere tabi tutulması o insanlar arasında bir yakınlığın

doğmasına yol açar. Aynı dil kullanmanın sonucu olan bu yakınlık; din, kültür, gelenek, tarih gibi diğer ortak değerle beraber bir milletin teşekkülünü ve devamını sağlar (Ercilasun 1993: 78).

Dilin ortak nitelikleri şunlardır:

1. Dil, bir dizgedir.
2. Dil esas olarak sözlü anlatım aracıdır.
3. Her dil, ait olduğu toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek yeterliktedir.
4. Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir iletişim aracıdır.
5. Dil, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemidir.
6. Dil, yapısı ve kuralları bilinçaltıyla ilgili bir sistemdir.
7. Dil, sahip olduğu kurallar ve yasalar bütünü içinde canlılığını sürdüren bir varlıktır.
8. Dil, yalnızca kendi yasalarına bağlı bir dizgedir.
9. Dil, toplumsal ve kültürel bir kurumdur; uygarlıkla yakından ilişkilidir.
10. Dil, düşünce ve duygu arasında çok yakın bir ilişki vardır (Eker 2003: 3-14).

2.1.2. Dil Bilimi

Dil biliminin en kısa tanımı dili inceleyen bilim, dilin bilimi biçiminde yapılabilir. Dil nasıl, insanın fizik, düşünce ve ruh yapısıyla ve çeşitli eylemleriyle ilişkili ise dil bilimi de bütün bu eylemleri kendisine konu olarak alan öteki bilim dalları ile sıkı sıkıya ilişkilidir.

Yüz yılımızda özellikle yüz yılımızın ikinci yarısına doğru dil bilimi dallanmış, budaklanmış, yeni akımlar, yeni buluşlar, yeni inceleme alanlarıyla büyük bir aşama geçirerek bilimler arasında seçkin bir yer kazanmıştır (Aksan 1998: 14-15).

2.1.2.1. Gramer ve Dil Biliminin Tarihçesi

Her dilin kendine has bir grameri vardır. Bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim dalına gramer veya dil bilgisi denir (TDK Türkçe Sözlük, 1998: 589). Gramer kelimesi Yunanca "gramma" (yazı) kelimesinden gelmektedir.

Dil bilimi ile ilgili ilk çalışmalar eski Hint'te yapılmıştır. Eski Hint'te yapılan dille ilgili çalışmalar kutsal metinler olan Veda'ların doğru yorumlanması ve nesilden nesle doğru aktarılması çabalarına dayanır (Aydın 2007: 19). Hintlilerden sonra Eski Yunan ve Romalılar da insan dilleri ile ilgili çeşitli kuramlar ortaya koymuşlardır. İlk dil bilgisi M.Ö. 4. yüzyılda yazılmıştır. Eski Yunanda, Homeros destanlarının dili zamanla değiştiği için bu şiirlerin gelecek kuşaklara yanlışsız ve doğru bir biçimde aktarılması amacı ile dil kurallarının saptanması gerekiyordu. Böylece, eski Yunanda da dil çalışmaları başlamış bulunuyordu (Kıran 2001: 40). Bu alandaki çalışmalar daha sonra Humboldt, Sapir, Bloomfield, Saussure ve Chomsky gibi araştırmacılarla daha da gelişti. Birçok açıdan çağdaş dil biliminin kurucusu Saussure sayılır (Erkman-Akerson 2000: 49). Onunla dil bilimi günümüzde büyük önem kazanmıştır. Yapısal dil biliminin temelleri de Saussure tarafından ortaya atılmıştır (Aksan 1998: 22).

2.1.2.2. Dil Bilimi-Dil Bilgisi İlişkisi

Dil bilimi yöntem açısından geleneksel dil bilgisinden farklıdır. Ancak bir taraftan da kabul etmek gerekir ki dil bilimi geleneksel dil bilgisinden doğmuştur. Geleneksel dil bilgisi kuralcıdır; yani kurallar belirler ve gramer eğitimi bu kuralların belletilmesine dayanır. İkinci olarak da dil bilgisinin atomist diye adlandırabileceğimiz bir yaklaşımı vardır. Dil bilgisi konusunu küçük ve sanki birbirinden bağımsız birimlere böler. Dilin öteki olgulardan ayırdığı birimin zaman içindeki gelişmesini takip eder. Üstelik bu anlayış biyolojinin etkisi altındadır. Dil canlı bir gövdeye benzetilir; dilin doğuşu, gelişmesi, ölümü ve ana dil, kız dil gibi kavramlardan söz edilir.

Dil bilimi ise tasvirî bir yaklaşımı benimser. Dilcinin yapması gereken dil olgularını tasvir etmektir. İkinci ve en önemli fark ise dil biliminin dili bir sistem saymasıdır. Dilde bir birimi incelemek tek başına fazla bir anlam taşımaz, o birimi sistemle ilişkisi içinde düşünmek gerekir. Bir birimi önemli yapan sistem içindeki işlevidir (Aydın 2007: 17).

2.1.2.3. Dil Bilgisinin Bölümleri:

2.1.2.3.1. Ses Bilgisi (Fonetik)

Bilindiği gibi dil, seslerden örülmüş toplumsal bir kurumdur ve bu kurumun en küçük birimi “ses”tir. Ses bilgisi, dilin seslerini ele alır. Her dilin kendine özgü bir ses dizgesi bulunur. Ses bilgisinin belli başlı inceleme alanları şu şekildedir:

- “Ses, ses birimi, alt ses birimi” vb. kavramlar
- Seslerin oluşumu
- Seslerin boğumlanma özellikleri ve sınıflandırılması
- Sesleri sözcüklerdeki sıralanışı
- Ses değişimleri

- Hece yapısı
- Vurgu ve tonlama

2.1.2.3.2. Biçim Bilgisi (Morfoloji)

Şekil bilgisi (sözcük bilgisi/ yapı bilgisi), bir dildeki kök ve ekleri, bunların birleşme yollarını, eklerin anlam görevlerini, dilin türetme ve çekim özelliklerini ve şekille ilgili aşağıda belirtilen diğer konuları inceler;

- “Kök” “gövde”, “ek” kavramları
- Yapım ekleri
- Çekim ekleri
- Sözcük türleri
- Sözcük üretme yolları

2.1.2.3.3. Söz Dizimi/ Tümce Bilgisi/ Sentaks

Söz dizimi adı da verilen dil bilgisinin bu dalı, bir dilde, sözcüklerin, sözcük öbeklerinin tümce ve söz içindeki görevlerini, birbirleriyle olan ilişkilerini, sıralanışlarını ve tümce türlerini inceler. Söz dizimi, şekil bilgisi ile çok yakından ilişkilidir. Söz diziminin inceleme alanı içinde şunlar da vardır:

- Tümce ögeleri
- Tümce çözümlenmeleri

2.1.2.3.4. Anlam Bilgisi (Semantik)

Anlam bilimi, dildeki sözcükleri anlam bakımından ele alan, sözcüklerle, o sözcüklerin belirttiği kavramlar, yani dilin düşünce yapısı arasındaki ilişkileri inceler. Anlam biliminin ele aldığı alt konu başlıkları şunlardır:

- Anlamla ilgili temel kavramlar
- Sözcüklerde temel anlam
- Sözcüklerde yan anlam
- Eş anlamlı sözcükler
- Karşıt anlamlı sözcükler
- Çok anlamlı sözcükler vb.
- Anlam değişmeleri

2.1.2.3.5. Köken Bilgisi/ Etimoloji

Köken bilgisi, bir sözcüğün hangi köke dayandığı, ilk hangi kavramı taşıdığı, zaman içinde gösterdiği gelişmeler vb. konuları inceler, Sözcük bilgisi ve anlam bilimi ile çok yakından ilişkili olan köken bilgisi sözcüklerin başka sözcüklerle kurdukları bağıntıların araştırılması yoluyla açıklanmasıdır. Dil biliminde bir sözcüğü açıklamak, onu başka sözcüklere indirgemek anlamına gelir. Köken bilgisi yalnızca sözcükleri değil, yapım öğelerinin tarihini de inceler.

- Sözcüklerin ve eklerin kaynağı
- Sözcüklerdeki şekil ve anlam değişmeleri
- Sözcüklerin ve eklerin tarihi

2.1.2.3.6. Lehçe Bilgisi/ Diyalektoloji

Lehçe bilgisi, dilin, yazı dili dışındaki dallanmalarının; ses, şekil, söz vb. değişmelerinin ve coğrafi dağılımlarının ele alındığı dil bilgisi dalıdır.

- Lehçe ve ağızlar
- Lehçe ve ağızların sınırları
- Yerleşme tarihi
- Dil haritalarının hazırlanması, lehçe bilgisinin inceleme alanı içindedir.

2.1.2.3.7. Sözlük (Sözcük) Bilgisi/Leksikoloji

Sözlük bilgisi, bir veya birden çok dilin sözcüklerinin çeşitli yöntemlerle ve çeşitli amaçlar için bir araya getirilmesi, düzenlenmesi, sıralanmasıdır. Sözlük, eğitilmiş toplumların ve bireylerin temel kaynaklarından. Sözcüklerden eğitim ve öğretimde başvuru kaynağı olarak, ayrıca çeşitli diller için uyarlanmış şekliyle, “sözcük gücü”nü geliştirici scrabble vb. oyun yollarıyla da yararlanılır (Eker 2003: 35-39).

2.1.2.2.8. Ad Bilgisi (Ad Bilimi)

Bu ad altında incelenecek olan çalışmalar iki başlıkta toplanabilir.

1. Anlambilime yakınlığı olan ancak yöntem bakımından ondan ayrılan ve sözcük-kavram ilişkisine önem veren bilim dalı.

2. Genellikle her dilde özel ad sayılan öğeler üzerinde duran ve özel adları kökenbilgisi, tarihsel gelişme yönünden ve çeşitli dil ve kültür sorunları açısından inceleyen bilimdir (Aksan 1998: 32).

2.1.3. Dil Bilgisi Öğretimi

Dil bilgisi bir dilin sesleri, sözcük türleri, bunların yapıları, cümle olarak dizilmeleri ve cümle içindeki görevleri, çekimleriyle ilgili kuralları inceleyen bir dil bilimi dalıdır (Göğüş, 1978: 337). “İnsanlar arasındaki duygu ve düşünce alış-verişi dille mümkün olmaktadır. O halde insanlar arasında sağlıklı ve olumlu bir ilişkinin kurulabilmesi, yanlış anlama ve anlaşılmalarnın önüne geçilebilmesi; dilin açık, doğru ve kurallarına bağlı olarak kullanılmasıyla mümkündür” (Calp, 2005:271). Bunu gerçekleştirmenin yegâne yolu da iyi bir dil bilgisi öğretiminden geçmektedir. İyi bir dil bilgisi öğretimi almış bir birey daha iyi okuyacak, daha iyi konuşacak ve

daha iyi yazabileceği için diğer insanlarla iletişimi çok daha sağlıklı olacaktır. Bunun için devletler tarihlerine verdikleri önemi artık dillerine de vermekte ve dil bilgisi öğrenimini ciddiye almaktadırlar.

Dil eğitiminin temel amacı, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesidir. Dille iletişimin bir yönünü anlama, öteki yönünü anlatma oluşturur. Bu nedenle bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde, dil eğitimine, özellikle ve öncelikle ana dili eğitimine büyük önem verilmektedir. Çünkü dil, kültürün temel ögesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır (Kavcar, 1998:12).

“Dil bilgisi öğretiminin en önemli amacı öğrencilerin, ana dillerini kusursuz bir biçimde öğrenmelerini sağlamaktır. Dil bilgisi sayesinde öğrenciler, dilin ifade gücünü keşfeder, kurallar vasıtasıyla dilden hedeflenen amaçları gerçekleştirme yolunda önemli bir adım atmış olurlar. Ayrıca dil bilgisiyle öğrenci, anlatımını doğru yapıp yapmadığını test etme fırsatı elde etmiş olur” (Çeçen, 2007: 9). Bir yazıdaki cümleler dil bilgisi kurallarına uygun değilse anlatım bozuk demektir. O zaman da sağlam bir anlaşma, gerçek bir iletişim kurulamaz (Kavcar, 1986: 28). “Anlatım bozukluğu, bir dilsel birimin, ana dili konuşurlarınca, o dile ait kusursuz yapıda bir öge olarak değerlendirilmemesidir. Kusursuz bir anlatım için dilbilgisel ve anlamsal kabul edilebilirlik ön koşuldur” (Korkmaz, 1992: 299).

Çeşitli ana dili becerilerinin kazandırılmasına çalışılırken, dil bilgisi öğretimine yer verilmesinin birçok yararı vardır. Dilde doğru-yanlış kavramı, büyük ölçüde dil bilgisinin saptadığı kurallarla belirir. Yanlışları öğrenciye, ancak bu kuralları ölçü olarak göstermekle açıklayabiliriz; öğrenci de kendi yanlışlarını, ancak bu kuralların ışığında anlayıp düzeltebilir. Dil bilgisi, bir bilim olarak, kavramları saptayıp adlandırır; başka deyişle terimler koyar. Terimler de bizim kavram, kural ve doğru-yanlış üzerinde anlaşmamızı kolaylaştırır (Göğüş, 1978: 338-339).

“Sözcüklerin doğru, düzgün ve seri bir biçimde okunması da dil bilgisi eğitimi ile gerçekleşebilen bir çalışmadır. Anlayarak okumak da yine önce dil bilgisi konu alanının sonra da Türkçe dersinin konusudur. Cümle içinde sözcüklerin,

paragraf içinde cümlelerin, parça içinde paragrafların anlamına, genel anlama katkısına yer verilerek metnin bütünüyle anlaşılması, dil bilgisi ile sağlanabilir. Sözcüklerin temel, yan, terim ve mecaz anlamlarını bilmek; deyimleri, özlü sözleri, atasözlerini gerektiğinde yerli yerinde kullanmak da yine dil bilgisi kültürü ile doğrudan ilişkili konulardır. Doğru konuşmak, doğru yazmak, doğru anlamak ancak dil bilgisi etkinlikleriyle sağlanabilir. Dil bilgisel kurallar sıralanarak, ezberlettirilerek değil, her bir dil bilgisel biçim biriminin işlevi sezdirilerek, anlatıma katkısı kavratılarak, hem iyi bir dil bilgisi öğretimi gerçekleştirilir, hem de başarılı bir Türkçe öğretimi sağlanmış olur” (Özbay, 2006: 148).

Dünyadaki her şeyin bir gerekçesi olduğu gibi dil bilgisi öğretiminin de gerekçeleri vardır. Hudson'a göre (1992: 181-8), dilbilgisi öğretimi yapılmasının gerekçeleri şunlardır:

- a. Dilsel özsaygıyı, özgüveni oluşturmak,
- b. Ölçünlü dil öğretimine yardımcı olmak,
- c. Başarımı (performans) arttırmaya yardımcı olmak,
- ç. Yabancı dilleri öğrenmeye yardımcı olmak,
- d. Dilsel ve kültürel hoşgörüyü arttırmak,
- e. Bilimsel yöntem ve çözümleyici düşünmeyi öğretmek,
- f. Dili kötüye kullananlara karşı korunmak,
- g. Dil sorunlarını anlamaya yardımcı olmak,
- ğ. Dil hakkındaki genel bilgiyi derinleştirmek.

Görüldüğü gibi dil bilgisi öğretimi birçok duruma katkı yapmaktadır.

Dil bilgisi öğretimi sadece dilin kurallarını öğretmek değildir. Kurallar öğrenciler tarafından bir beceriye dönüştürülmediğinde hiçbir anlam ifade etmez. Öğrencilerin o kuralları iyi bir şekilde özümseyip uygulamaya dönüştürmesi ve dili daha iyi bir şekilde kullanması gerekir.

“Türkçe dilbilgisi, görev gereği değil; bulmaca çözer gibi öğrenilmeli; kişi, kuralların uygulanışını doğrudan kendi deneyimleriyle kazanmalıdır” (Bozkurt, 1995: 69). Böylelikle dil bilgisi öğrenen kişi öğrendiklerini de uygulama fırsatı bulmuş olur ve konuları kavrayıp kavramadığını öğrenmiş olur.

“Dilbilgisi öğretiminin amacı, sadece kuramsal bilgi vermek değil, öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları anlama ve anlatma güçlüklerine yardımcı olmak, uygulama gücü kazandırmak olmalıdır” (Özcan 2006: 17).

“Dili doğru kullanmak ancak dil bilgisi etkinlikleriyle sağlanabilir. Dil bilgisel kurallar sıralanarak, ezberlettirilerek değil, her bir dil bilgisel biçim biriminin işlevi sezdirilerek, anlatıma katkısı kavratılarak hem iyi bir dil bilgisi öğretimi gerçekleştirilir, hem de başarılı bir Türkçe öğretimi sağlanmış olur” (Özbay, 2006: 14).

Muharrem Ergin, konuşma ve yazmada görülen hataları, dil bilgisi öğreniminin yetersizliğine bağlarken, dil bilgisi öğretilmesinin gerekliliğini de ifade etmektedir (Ergin,1995). Ankara’da çeşitli ilköğretim okullarının orta bölümlerindeki Türkçe öğretmenlerine uygulanan ankette, “Sizce ortaokullarda dil bilgisi öğretilmeli midir?” sorusuna %93,10’u “evet” yanıtını vermiştir (Aydın, 1999: 27). Demirel ise, anlatımda görülen yanlışlıkların, kelime hazinesinin zengin olmayışından, “yanlış alışkanlıklardan ve yazım eksikliğinden” kaynaklandığını ifade etmektedir (Demirel, 2000: 92).

Dil bilgisi öğretimi, okuma, yazma ve konuşma çalışmalarıyla sınırlı kalmamalıdır. Dil bilgisi konuları işlenirken doğal, canlı örnekler üzerinde durulmalıdır. Bu örnekler, cümleler içinde verilmeli ancak cümleler kuru ve basmakalıp olmamalıdır. Örneklerin verildiği cümleler günlük ve doğal konuşmalardan, çeşitli okuma parçalarından, öğrencinin daha çok ilgisini çekmesi bakımından öğrenci ödevlerinden seçilebilir. Bu tür öğretim uygulama ve çözümlenmelere yer verdiğinden öğrencinin ilgisini çekme ve öğrenciyi geliştirme açısından yararlı olur. Dil bilgisi öğretiminde yalnızca ad, sıfat, adıl, özne ve nesnelere tanım olarak verilmemeli, bunların kullanımları, kullanım farklılıkları belirtilmelidir.

Dil bilgisi öğretimiyle ilgili başlıca ilkeleri Göğüş (1978: 348) şöyle sıralamıştır:

1. Dil bilgisi öğretiminde, tümevarım yöntemi uygulanmalıdır. Dil, öğrencinin de kullandığı bir sistemdir, bu sisteme egemen olan birçok kurallar vardır. Dil bilgisi dersi, bu sistemin kurallarını açıklamalıdır.

2.Yalnız dil bilgisi kurallarının öğretilmesiyle yetinilmez, bunların öğrencide birer beceri ve alışkanlık durumuna gelmesi için alıştırmalar yaptırılmalıdır. Öğrencinin yazma ödevlerinde ve başka etkinliklerinde bu kurallara uyması izlenmelidir. Öğrencilerin yaptığı yanlışlar, bu kurallarla açıklanıp düzeltilmelidir.

3. Öğretimde çıkış noktası, öğrencinin karşılaştığı dil sorunları olmalıdır, başka deyişle, öğrenci hangi kuralları bilmiyorsa, bu ders konusu olmalıdır. Ancak böyle öğrencilerin öğrenme gereksinimlerine karşılık verilebilir ve onların ilgileri çekilebilir.

4. Kuralların öğretilmesinde öğrenciyi doyuracak, kuralı doğru kullanmaya yetecek derinlikte bilgi verilmeli, sorunu açıklayacak, tanıtacak zengin örnekler, değişik durumlar üzerinde çalışılmalıdır.

5. Dil bilgisinin bütün sorunları, yalın değil, cümle içinde ele alınmalıdır. Çünkü düşüncelerimiz, cümle olarak anlatılır ve cümle olarak biçimlenir, sorunlar bu biçimlemelerde, cümle içinde belirir.

6. Dil bilgisi gözlemleri, alıştırmaları çeşitli örnekler üzerinde yaptırılmalıdır. Seçkin yazarların eserlerinden alınan parçalar, konuşmalarda geçen sözle incelenecek örnekleri oluşturmalıdır. Çocukların ilgilendiği konular üzerine, onlarda kendi kendine etkinlik uyandıran, daha iyisi kendilerinin yazdıkları yazıların cümleleri üzerinde yapılan alıştırmalar çok daha etkili olacaktır.

7. Dil bilgisi dersi, başka ana dili etkinliklerine bağlı olarak okutulmalıdır. Dil bilgisi kuralları dilde yaşar ve dilin kullanımını düzenler. Bu niteliğiyle dil bilgisi dersi, dilin incelendiği okuma dersine ve dilin kullanıldığı anlatım etkinliğine kendiliğinden bağlanır. Öğretmen, dil bilgisi çalışmalarını, okuma anlatım

etkinliklerine gözlem, sorun bulma, alıştırma, uygulama ve yanlışları düzeltme yönlerinden bağlamalıdır.

Sağır'ın bu konudaki düşünceleri şunlardır:

1. Yüksek Öğretim Kurulunun bünyesinde, 19-9.1997 tarih ve 97.8.144 sayılı Yüksek Öğretim Kurulu Kararı ile kurulan Öğretmen Yetiştirme Millî Komitesi ülkemizdeki "Türkçenin Öğretimi, Öğrenimi ve Eğitimi" konusunu ele alarak;

a. Eğitim fakültelerinin bünyesinde yer alan bütün bölüm, ana bilim dallarındaki alan, yan alan olarak verilen Türkçe ve dil bilgisi derslerinin programları, haftalık kredi saatleri gözden geçirilmelidir.

b. Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde yan alan uygulamalarına son verilerek, sadece Türkçeye ve onu oluşturan; okuma, dinleme, anlama, anlatma, dil bilgisi, yazım ve noktalama gibi alanların öğretimine daha geniş yer veren programlar oluşturulmalıdır.

2. Türkçe ve sınıf öğretmenlerine yönelik, her sınıf için, örnekli, uygulamalı, ders işleme kılavuzları düzenlettilererek, bu kılavuzlarda öğretmenlerin; sırasıyla neler yapacakları, hangi yöntem ve tekniklerden yararlanabilecekleri, ne tür ölçme ve değerlendirmelere başvuracakları vb. belirtilmelidir.

3. Bundan böyle IV ve V. sınıflarda da Türkçe derslerinin branş öğretmenlerince verilmesi sağlanmalıdır.

4. Sınıf ve Türkçe öğretmenlerine yönelik olarak Yüksek Öğretim Kurumu ile Millî Eğitim Bakanlığı eş

güdümünde, bu derslerde özellikle öğrencilere dil bilgisel beceri ve alışkanlıkların nasıl kazandırılacağı hususlarında, amaca uygun hizmet içi eğitim kursları düzenlenmelidir.

5. Okulların ders aracı olanakları artırılarak; her sınıf için zorunlu sınıf kitaplıkları oluşturulmalı, Türkçe derslerinde de yararlanılabilecek araç-gereç odaları açılmalı, okul kitaplıkları olmalı ve çalıştırılmak, yöredeki kitaplıklardan yeterince yararlanılmalıdır.

6. Özellikle Türkçe Öğretmenliği Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı ve Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dallarına alınacak öğrenciler Türkçe sınavı ile seçilmelidir.

7. Öğretmen adaylarına yönelik olarak; programlara dil bilimi dersleri konmalı, klâsik dil bilgisi anlayışından çok, dil bilimsel anlayışla yazılmış Türk dili kitapları yazılmalı, yazdırılmalıdır (Sağır, 2002:45).

2.1.4. Türkçe Öğretimi İçerisinde Dil Bilgisi Öğretiminin Yeri

Türkçe ana dilimiz olduğu için Türkçemizi en iyi şekilde geliştirmek ve kullanmak her bireyin en büyük görevidir. Türkçenin öğrencilere en iyi şekilde kazandırılması için çeşitli çalışmalar yapılmış ve hala da yapılmaktadır. Bu çalışmalarda çeşitli yöntem, teknik ve amaçlar geliştirilmiştir.

Okuduğunu ve dinlediğini tam ve doğru olarak anlayabilme; duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerini, belli bir amaca göre açık ve anlaşılır biçimde yazıyla ve sözle ifade edebilme becerisini kazandırma, Türkçe dersinin en temel amaçlarıdır (Ünalın, 2001: 5). Bu amaçlar yerine getirilirken dil bilgisinin önemli bir rolü vardır.

“Türkçe dersinin kapsamına giren okuma, dinleme, anlama, sözlü ve yazılı anlatım, yazım ve dilbilgisi kurallarının temel hedefi öğrencilerin dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini derinlikleriyle kavrama; bildiklerini, gördüklerini, duyup düşündüklerini ve öğrendiklerini doğru, maksada uygun olarak sözlü ve yazılı anlatabilme yeteneklerini geliştirmektir” (Calp, 2005:243). Dil bilgisi olmadan ana dili eğitiminden söz etmek imkansızdır. Ana dili öğretiminde dil bilgisi öğretimi çok önemli bir yere sahiptir.

“Sözcüklerin doğru, düzgün ve seri bir biçimde okunması da dil bilgisi eğitimi ile gerçekleşebilen bir çalışmadır. Anlayarak okumak da yine önce dil bilgisi konu alanının sonra da, Türkçe dersinin konusudur. Cümle içinde sözcüklerin, paragraf içinde cümlelerin, parça içinde paragrafların anlamına, genel anlama katkısına yer verilerek metnin bütünüyle anlaşılması, dil bilgisi ile sağlanabilir. Sözcüklerin temel, yan, terim ve mecaz anlamlarını bilmek; deyimleri, özlü sözleri, atasözlerini gerektiğinde yerli yerinde kullanmak da yine dil bilgisi kültürü ile doğrudan ilişkili konulardır” (Özbay, 2006:148).

Dil öğreniminde dil bilgisi amaç değil, öğrenilen dilin daha iyi bir şekilde öğrenilmesi için faydalanılan bir araçtır. Başarılı bir Türkçe eğitiminin olabilmesi için iyi bir dil bilgisi öğretimi şarttır. Okuduğunu doğru anlamak, doğru bir şekilde yazmak yalnızca iyi bir dil bilgisi öğretimiyle gerçekleşebilir. Dil bilgisi Türkçe dersinden bağımsız bir ders gibi düşünülmemelidir. Dil bilgisi konuları Türkçe dersi içindeki okuma parçalarından hareketle işlenmelidir. Öğrencilere metinle ilgili gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra, okuma parçası üzerinde dil bilgisi konusuyla ilgili çalışmalar yaptırılmalıdır. Dil bilgisi konuları Türkçe dersi içerisinde yeri geldiğinde basitten karmaşığa doğru verilmelidir. Dil bilgisi eğitimi ne kadar iyi verilirse Türkçe öğretimi de o derece başarılı olmuş olur.

Dil bilgisi öğretimi, dil öğretimine çeşitli açılardan yardımcı olmaktadır. Dil bilgisi öğretimi, öğrencinin dile ilişkin hatalarını azaltır. Öğrencinin yazma becerisine olumlu yönde katkı sağlar. Dil bilgisi alıştırmaları, öğrencinin zihin gelişimine katkı sağlar. Dil bilgisi yabancı dil öğrenmeye yardımcı olur. Dil bilgisi, öğrencinin daha iyi iletişim kurmasını sağlar. Bu özelliklerinin yanı sıra dili korumanın teminatı da dil bilgisidir.

Bir dili bilmekle, o dili iyi bir şekilde kullanmak farklı şeylerdir. İnsan, dilin işleyişini, kurallarını çok iyi bilebilir; ancak, bu durum o dili iyi kullanacağı anlamına gelmez. Dili iyi kullanma, bir beceridir. Dili iyi kullanma becerisi de iyi bir dil bilgisi öğretimiyle gerçekleşir.

Türkçe, bilgi dersinden ziyade ifade ve beceri dersidir. Bu nedenle, bu derste ezber yönteminden kaçınmak gerekir. Öğretmenlerin, bu derste bir takım kural ve kavramları ezberletmeleri yanlış olur. Kural ve kavramlar üzerinde ders konuları içerisinde yeri geldikçe durulmalı, bunlar öğrenciye tanıtılmalı ve bu davranışlar alışkanlık haline getirilmelidir. Türkçe dersinde önemli olan, öğrencinin okuduğu veya dinlediği bir konunun ana fikrini anlaması ve bu konuyu çözümleyebilmesini sağlamaktır (Ergün, Özdaş, 1997: 2).

“Türkçe dersi kendi içinde bir bütündür. Ders, her ne kadar okuma, yazma, anlatım vb. birtakım alanlara ayrılmışsa da öğretim sırasında bu alanları ayrı birer dersmiş gibi düşünmek, haftalık çalışmalarını böyle bir anlayışa göre düzenlemek ve yürütmek doğru değildir. Söz gelimi, bir okuma parçası incelenirken metnin özelliği ya da öğrencilerin sorduğu bazı sorular ders saatinin önemli bir bölümünü dil bilgisi çalışmalarına ayırmayı gerektirebilir. Ancak, bu gibi durumlarda bile dil öğretiminin bir bütünlük içinde yapılması gerekir” (Kavcar ve diğerleri, 1995: 11). Türkçe öğretimi bir bütünlük içinde yapılmazsa bir verim alınması söz konusu olamaz.

Özet olarak, Türkçe öğretiminde dil bilgisi önemli role sahiptir. Başarılı bir Türkçe öğretiminin yapılabilmesi dil bilgisinin en iyi şekilde öğretilmesi gereklidir.

2.1.5. Dil Bilgisi Öğretiminde Kullanılan Yöntemler

Eğitimde başarıya ulaşmak için neyi, nasıl öğreteceğimizi yani öğretme yöntemimizi önceden belirlemek gerekmektedir. Demirel ve diğerlerine (2003:177) göre yöntem, bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur.

Dil bilgisi öğretimi sırasında kullanılan pek çok yöntem vardır. Her konu için bu yöntemlerin hepsi kullanılmayabilir. Kullanılan yöntemlerde eşit düzeyde faydalı olmayabilir. Öğretim yöntemi seçilirken öğretilecek konunun niteliği ve hedef kitlenin ilgi, ihtiyaç ve seviyesine uygun yöntemin belirlenmesi öğretim açısından daha faydalı olur. Dil bilgisi öğretiminde kullanılan belli başlı öğretim yöntemleri şunlardır:

2.1.5.1. Tümevarım Yöntemi

Bu yöntemle bir bütünü oluşturan parçalardan yola çıkılarak bütün kavranmaya çalışılır. Demirel'e (2003:93) göre tümevarım yöntemi, öğretimde örneklerden, sorulardan, olaylardan ve özel durumlardan başlayarak genele sonuçlara, kurallara ya da kanılara varmak için kullanılır.

Bu yöntem sayesinde öğrencilerin bilmedikleri kelimelerden yola çıkarak öğrencilere sözcük türlerini öğrenciye aktarabiliriz.

2.1.5.2. Tümdengelim Yöntemi

Tümdengelim yöntemi tümevarım yönteminin aksine bütünden parçalara gitmeyi amaçlamaktadır. Demirel (2003:93) "tümdengelim"i, "genelden özele,

yasalardan ya da olgulardan olaylara, kuraldan örneğe geçme” şeklinde tanımlamıştır. Bu yöntemde dil bilgisi derslerinde sıkça kullanılan bir yöntemdir.

2.1.5.3. Soru - Cevap Yöntemi

Soru sormadan öğrenmenin sağlanması oldukça zordur. Bu yöntem öğrencilerden dönüt sağlamak için kullanılan bir yöntemdir. Böylece öğrencilerin konuyu ne kadar anladığını ölçmüş oluruz. Öğretmen mümkün olduğunca sınıfta bulunan bütün öğrencilere soru sormalıdır. Böylelikle öğrencilerin de derse katılımı sağlanmış olur.

2.1.5.4. Düz Anlatım Yöntemi

Bu yöntem bütün derslerde en çok kullanılan yöntemdir. Anlatım yönteminin daha çok tercih edilmesinin sebebi kapsamlı bir bilginin kısa bir süre içerisinde aktarılmasıdır. Düz anlatım yöntemi daha çok derse giriş yapılırken ve konu özetlenirken kullanılır. Bu yöntemin olumsuz yönü ise bu yöntemle anlatılan konular öğrencide kalıcı olmamasıdır; çünkü öğretmen aktif, öğrenci pasif durumdadır.

2.1.5.5. Problem Çözme

Dil bilgisi öğretiminde kullanılan bir başka yöntemde problem çözme yöntemidir. Bu yöntemde karşılâşın problem durumunun çözümüne yönelik öneriler getirilir. Dil bilgisi öğretiminde problem çözme yöntemi öğrencilerin sorunlara ön yargıyla yaklaşmasını sağlar ve böylece öğrencilerin biçimsel düşünme düzeylerini geliştirir.

2.1.5.6. Gösterip Yaptırma Yöntemi

Bu yöntem yapılacak bir hareketin ilk önce öğretmen tarafından yapılması, sonra öğrencilere yaptırılmasıdır. Dil bilgisi öğretimi sırasında bu yöntemde şu

şekilde yararlanabiliriz. Alıştırılardan bir tanesi öğretmen tarafından yapılır. Diğerleri ise öğrenciler tarafından yapılır.

Görüldüğü gibi dil bilgisi öğretimi sırasında çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanılmaktadır. Önemli olan konuya ve öğrencilerin seviyesine en uygun yöntemin seçilmesidir.

2.1.6. Dil Bilgisi Öğretiminin Sorunları

Dil öğretiminde olduğu gibi dil bilgisi öğretiminde de çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlar öğretimi olumsuz yönde etkilemekte ve iyi bir dil bilgisi öğretimini engellemektedir. Çifçi'ye (2006: 120) göre bu sorunun temel kaynaklarından biri, dil bilgisi terminolojisinin henüz bir istikrara kavuşamaması; aynı terim için birden fazla adlandırmanın yapılmasının öğrencilerin zihninde karışıklığa yol açmasıdır.

Dil bilgisi öğretiminin en önemli sorunlarından birisi ezberciliktir. Kimileri tarafından dil bilgisi sadece kural ve kavram ezberlemek olarak algılanmaktadır. Dil bilgisinde uygulamaya pek fazla ağırlık verilmemektedir. Karadüz (2007:282) bu konudaki görüşlerini şöyle dile getirmektedir: Geleneksel dil bilgisi derslerinde tanım ve terimlerin yoğunlukta olduğu bilgilerle bu bilgileri destekleyen örnekler ders içi etkinliklerin temelini oluşturmaktadır. Öyle ki, dil bilgisi derslerinde verilen örneklerle yapılan alıştırılarda dil bilgisi teriminin kavratılması hedeflenmektedir. Bu durum öğrenciler açısından bir alışkanlık hâlini almış, ders kitaplarının da içeriğine yansımıştır. Terim ve kural öğretmeye dayalı dil bilgisi öğretimiyle terimleri temsil eden kavramların öğretimi, geleneksel olarak süregelen, bu bağlamda oluşan geleneksel anlayış bir amaç gibi algılanmıştır. Türkçe programlarının amaç ve davranışlarına bakıldığında dil bilgisinin kural ve terimlerinin öğretilmesi, öğretilen bu bilgilerin kullanılmasını hedefleyen amaç ve davranışlar açıkça ifade edilmiştir. Amaç ve davranışlarda yer alan ifadelere bakılacak olursa dilin kullanımı, kuralların öğretimiyle sınırlandırılmıştır. Yani dil bilgisi terimlerinin öğretimi ve bunların kullanımı birlikte düşünülmüş, terim ve

kural öğretiminin dili kullanmaya destek sağladığı anlayışı ifade edilmiştir. Öğreticiler ise dil bilgisi öğretimini kural ve terim öğretimiyle sınırlı tutmuş, öğrencilerin dil becerilerini destekleyecek öğrenme etkinliklerine yeterince yer vermemiştir.

“Bizim çok zengin, maksadı en güzel ve ayrıntılı biçimde ifadeye muktedir ve en önemlisi de çok düzenli bir sistemi olan bir dilimiz var. Ama bu sistemi oluşturan yapılar- dilden hareketle- belirlenmediği için dilimiz tam olarak öğretilmemekte ve öğrenilmemektedir. Ancak çağdaş yöntemlerle yazılacak dil bilgisi kitapları, daha da önemlisi dil bilimi zihniyetine sahip dil öğretmenleri sayesinde Türkçe, orta öğretimde öğrenilecektir. Türkçeyi geliştirmek için Türkçenin bütün yapılarının hem anlam hem de şekil bakımından belirlenmesi gerekir. Ama bugüne kadar yazılan dil bilgisi kitapları Türkçenin yapılarını tanımlamakta oldukça yetersiz kalmıştır. Bu da Türkçenin önemli sorunlarından birini teşkil etmektedir” (Özbay, 2006: 151).

2005 yılında hazırlanan İlköğretim Türkçe Öğretim Programı ile bu sorunların bazıları artık sorun olmaktan çıkmıştır. Artık öğrencilere kural ezberlettirilmemektedir. Öğrenci merkezli ders işleme metodu uygulanmakta olduğundan öğrenciler derste daha aktif duruma gelmiştir. Böylelikle öğrenilen konuların öğrenciler tarafından uygulama yapılarak pekiştirilmesi sağlanmıştır. Hazırlanan öğretmen kılavuz kitapları sayesinde öğretmenin bir plan dahilinde dersi işleme sağlanmıştır. Program sayesinde dil bilgisi dersleri artık Türkçe dersinden bağımsız bir ders gibi işlenmemektedir. Yazılan kitaplar programı esas aldığı için konular arasında bir ayrım bulunmamakta bu da dil bilgisi derslerinin daha verimli bir şekilde işlenmesini sağlamaktadır.

Öğretmen adayları ve öğretmenler akademik seviyedeki dil bilgisi konularını ilk ve ortaöğretimde nasıl anlatacakları konusunda da sorunlar yaşamaktadırlar. Akademik düzeydeki dil bilgisi konuları ile ilköğretim ve ortaöğretimde yer alan dil bilgisi konuları arasındaki uyumsuzlukların tespit edilip seviye farkının en aza indirilmesi gerekmektedir. Ülkemizde, üniversite düzeyinde yazılmış pek çok Türk dili grameri vardır ama ne yazık ki üniversite düzeyinde yazılmış dil bilgisi kurallarının belli seviyelerde nasıl anlatılması gerektiğini gösteren öğretmenlere veya öğretmen adaylarına rehberlik edecek bir dil bilgisi öğretimi kitabı yoktur. Mesela, bugün akademik seviyede yazılmış dil bilgisi kitaplarında 9 hâl ekinden bahsedilirken ilköğretimde hâl eklerinin 5 tane olduğu belirtilmektedir. Bu da öğretmen adaylarının kafasının karışmasına yol açmaktadır.

Özbay (2006: 162), dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini şöyle sıralamıştır:

1. Dil bilgisi öğretiminde hazır, soyut bilgilerden kaçınılmalı; bilgiler öğrencilerin yaşantılarından hareketle verilerek somutlaştırılmalıdır.
2. Dil bilgisi ayrı bir ders saatinde değil, konuşma, dinleme, okuma, yazma çalışmaları içerisinde işlevsel olarak yer almalıdır.
3. Dil bilgisi, anlama ve anlatmanın, tam, kusursuz olmasını sağlamak için bir araç olarak kullanılmalıdır.
4. Üzerinde çalışılmakta olan dil konuları, her zaman cümle içinde ve her zaman o cümlenin yer aldığı metnin anlamının bütünlüğü içinde düşünülmelidir.
5. Dil bilgisi öğretiminde tek bir yöntemden hareket edilmemeli, konuya göre yöntemler belirlenmelidir.
6. Dil bilgisi konuları, birbirinden bağımsız olarak değil, birbirine dayandırılarak, birbirinin anlamını tamamlayacak biçimde işlenmelidir.

7. Öğrencilerin dil bilgisi kurallarını ezberlemesi değil, bu kuralları örneklerden hareketle sezmesi sağlanmalıdır.

8. Türkçenin yapı ve işleyişine uygun olarak gerek ders kitaplarında gerekse Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisini öğretim yöntemleri sırasında şekil ve işlev birlikte alınmalıdır. Dil bilgisi konuları yalnız şekle ya da yalnız işleve dayalı olarak ele alınmamalıdır.

9. Dil bilgisi öğretimi öğrenciye dil bilinci ve sevgisini aşılacak şekilde yapılmalıdır.

10. Öğrencilerin kullanacağı kitaplar dil biliminin ortaya koyduğu yaklaşımlardan hareketle yazılmalıdır.

11. Ders kitaplarındaki kavramlar, terimler, sınıflandırma konularındaki tutarsızlıklar ortadan kaldırılmalı, bu konuda ortak bir noktada buluşulmalıdır.

12. Dil bilgisi öğretiminde de Türkçe programının önerdiği yaklaşım, yöntem ve teknikler göz önünde bulundurulmalıdır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Araştırma konusuyla ilgili yapılan literatür taraması sonucunda konuya ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırmaya katkı sağlayacağı umulan bazı çalışmalar burada özetlenmiştir.

Dağaşan (1996), "Liselerde Okutulmakta Olan Türkçe Dil Bilgisi Kitapları Üzerine Bir İnceleme" başlıklı çalışmada Türkçe öğretiminin kanunî dayanakları ve dil bilgisi eğitim programları üzerinde durmuştur. Dil bilgisi kitaplarının şekil ve içerik yönünden incelendiği çalışmada bu kitaplardaki terim, tanımlama, sınıflama ve yaklaşımlar üzerinde durmuştur.

Erdal (1997), 1950-1982 yılları arasında yayımlanan dil bilgisi kitaplarını değerlendirdiği çalışmasında daha çok kitapların fizikî özellikleri ile içerikleri üzerinde durmuştur. Bu kitaplarda yer alan terim, sınıflandırma, yaklaşımlar, örnek ve alıştırmalarla ilgili tartışmalar yapılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

“Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Bu Sorunların Öğretmen Performansına Etkileri” konulu yüksek lisans tezinde Kırmızı (2000), öğretmenlerden alınan görüşler doğrultusunda Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunları incelemiştir. Dil Bilgisi dersinin bilgiye değil beceriye dayanması gerektiği hâlde, dil bilgisi kurallarının uygulamaya yer verilmeden ezberletilerek verildiği ifade edilen çalışma, ilköğretimde görev yapan öğretmenler üzerinde anket uygulanarak yapılmıştır.

Daloğlu (2005), “İlköğretim Okullarında Okutulan Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmasında, Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi konularındaki yetersizlikleri ve eksiklikleri tespit etmiştir. Bu konuda çeşitli önerilerde bulunmuştur. Araştırmanın sonucunda ise ders kitaplarındaki dil bilgisi konularının Türkçe dersinin hedef ve davranışlarını gerçekleştirmeye yönelik olmadığını tespit etmiştir.

Kaygusuz (2006), “İlköğretim İkinci Kademedeki Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmasında, dil bilgisi öğretiminin öğrenme-öğretme süreci içerisinde daha verimli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayacak yöntemleri araştırmış ve bu yöntemleri kullanarak ders planı örnekleri hazırlamıştır. Araştırmanın sonunda ise dil bilgisinin soyut bilgi yığını olarak görüldüğü ve kalıcılıktan uzak bir şekilde öğretildiği ortaya konulmuş; dil bilgisi öğretiminin hedeflediği davranışların, uygulama boyutuna geçemediği sonucuna varılmıştır.

Akbaba (2007) “Görsel Araçların İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Bilgisi Öğretimine Katkısı Üzerine Deneysel Bir Çalışma” adlı tezinde, Türkçe dil bilgisi öğretiminde görsel araç kullanımının öğrenci başarısına etkisini, geleneksel öğretim yöntemiyle karşılaştırılarak incelemiştir. Yapılan analizlerin sonucunda belirlenen

kazanımın verilmesinde görsel materyallerin kullanıldığı yöntemle öğrenim gören öğrenciler, geleneksel öğretim yöntemiyle öğrenim gören öğrencilerden daha başarılı olduğu belirtilmiştir.

Erdem (2007), “İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Bilgisi Öğretiminin Sorunları Üzerine Bir Araştırma” adlı tezinde öğretmen görüşlerinden hareketle dil bilgisi öğretimin sorunlarını ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini belirlemeye çalışmıştır. Öğretmen görüşlerini tespit etmek amacıyla hazırlanan anket formu kullanılmıştır. 257 öğretmene ulaşılarak yapılmıştır. Anket formu, iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde ankete katılan öğretmenlerin demografik ve akademik durumlarını tespit edici sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise yedi farklı alt problemle ilgili öğretmenlerin görüşleri alınmıştır.

Çeçen (2007), “Metne Dayalı Dil Bilgisi Öğretimi” adlı araştırmasında metne dayalı dil bilgisi öğretiminin, öğrencilerin dil bilgisi başarılarını nasıl etkilediğini, bu yöntemle geleneksel öğretim yöntemi arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda metne dayalı dil bilgisi öğretiminin, öğrencilerin dil bilgisi becerilerini geliştirmede geleneksel yöntemle göre daha başarılı olduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, Araştırma Yöntemi, Kapsam ve Sınırlılıklar, Veri Toplama Tekniği ve Toplanan Verilerin Analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışma; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar,1986).

3.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

3.2.1. Evren

Bu çalışmanın evrenini, Bolu ilinde merkez ilçede bulunan Gazipaşa İlköğretim Okulu, Koç İlköğretim Okulu, Milli Egemenlik İlköğretim Okulu, 100. Yıl İlköğretim Okulu ve 50. Yıl İlköğretim Okulunda okuyan ilköğretim 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Koç İlköğretim Okulunda 3 şubede 7. sınıfa giden toplam 70 öğrenci bulunmaktadır. 50. Yıl İlköğretim Okulunda 11 şubede 7. sınıfa giden 320 öğrenci; 100. Yıl İlköğretim Okulunda 3 şubede 80 öğrenci; Gazipaşa İlköğretim Okulunda 5 şubede 7. sınıfa giden 190 öğrenci; Milli Egemenlik

İlköğretim Okulunda 3 şubede 7. sınıfa giden 90 öğrenci bulunmaktadır. Toplam 880 öğrenci bulunmaktadır.

3.2.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Gazipaşa İlköğretim Okulu, 50. Yıl İlköğretim Okulu, 100. Yıl İlköğretim Okulu, Koç İlköğretim Okulu, Milli Egemenlik İlköğretim Okulunda ilköğretim 7. sınıfta okuyan öğrenciler arasından yansız seçilen iki ayrı şubede okuyan 50'şer kişidir. Evrenden seçilen örneklem tablosu, okulların temsil edilme durumunu gösteren tablo aşağıdadır.

Şekil 1: Örneklemi Oluşturan Okullar Listesi

<i>Okullar</i>	<i>Sınıflar</i>	<i>Öğrenci Sayısı</i>	<i>Temsil Edilme Yüzdesi</i>
1. Gazipaşa İlköğretim Okulu	7.Sınıf	190	% 26,3
2. Koç İlköğretim Okulu	7.Sınıf	70	% 71.4
3. Milli Egemenlik İlköğretim Okulu	7.Sınıf	90	% 55.5
4. 100. Yıl İlköğretim Okulu	7.Sınıf	80	% 62.5
5. 50. Yıl İlköğretim Okulu	7.Sınıf	320	% 15.6

Böylece Gazipaşa İlköğretim Okulu 7. sınıfta okuyan öğrencileri ortalama %26.3, Koç İlköğretim Okulu ortalama % 71.4, Milli Egemenlik İlköğretim Okulu ortalama % 55.5, 100. Yıl İlköğretim Okulu ortalama % 62.5 ve 50. Yıl İlköğretim Okulu da ortalama % 15.6 oranında temsil edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmaya veri toplamak amacıyla iki adet veri toplama aracı geliştirilerek kullanılmıştır. Bunlar:

1. Öğrencilerin sosyal hayatı ve akademik başarı vs. bilgileri toplamak için bir anket (Kişisel Bilgi Formu).
2. İlköğretim 7. sınıf dil bilgisi konularına dayalı test.

3.3.1. Dil Bilgisi Testinin Geliştirilmesi

İlköğretim 7. sınıf dil bilgisi kazanımlarıyla ilgili 70 maddelik “Dil Bilgisi Testi” hazırlanmıştır. Bu soruların kapsam geçerliliği için iki konu alan uzmanının (Abant İzzet Baysal Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç.Dr. Halit Karatay ve Fen Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi Yrd. Doç.Dr. Yavuz Kartallıoğlu) görüşünden yararlanılmıştır. Maddelerin güvenilirliğini test etmek için 2007-2008 eğitim-öğretim yılının birinci yarı yılında Düzce ili Çilimli ilçesi İbrahim Hoşver İlköğretim Okulu 8. sınıfta okuyan 80 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Elde edilen verilere bakarak güvenilirliği düşük olan 7 madde testten çıkarılmış bazıları ise düzeltilmiş, kapsam geçerliliği için tekrar uzman görüşü alınarak iki ay sonra tekrar uygulanmıştır. Uygulama sonucunda “Dil Bilgisi Testi”nde yer alan bütün maddelerin iç tutarlılığa ilişkin güvenilirlik katsayılarının .30’dan büyük ve testin tamamı için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının .83 olduğu belirlenmiştir.

3.3.2. Verilerin Toplanması

Veriler, örnekleme giren Gazipaşa İlköğretim Okulu, 50. Yıl İlköğretim Okulu, 100. Yıl İlköğretim Okulu, Koç İlköğretim Okulu, Milli Egemenlik İlköğretim Okulunda örnekleme giren öğrencilere, yerinde ve araştırmacı tarafından uygulanarak elde edilmiştir. Uygulama, örnekleme giren her sınıf için farklı

zamanlarda yapılmıştır. Uygulama öncesinde araştırmanın amacı; nedeni, nasıl ve ne kadar sürede yapılacağı, araştırma sonucunda elde edilecek verilerin kullanımı konusunda açıklayıcı bilgilerden sonra öğrencilere, yapılan açıklamalar dışında uygulama için yaklaşık saati 60 dakika süre verilmiştir.

3.3.3. Dil Bilgisi Testinin Puanlanması

Dil bilgisi testinin puanlanmasında her soruya eşit puan verilmiştir. Öğrencilerin dil bilgisi testleri değerlendirilirken öğrencilerin her doğru cevabına bir puan, her yanlış cevabına ise sıfır puan verilmiş, değerlendirme için teste verilen puanların aritmetik ortalaması, 0-1 arasındaki aralık (ranj) değerleri esas alınmıştır. Konuyla ilgili yine ilgili alan uzmanlarının görüşleri alınarak dil bilgisi konularına ilişkin maddelerin ranjı bire yaklaştıkça, özellikle .70 ve yukarısı için kazanım düzeyinin yeterli, aritmetik ortalaması .70'ten düşük alanlar için de yetersiz olduğuna karar verilmiştir.

3.3.4. Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırmada toplanan verilerin analizinde, aritmetik ortalama, t-testi, varyans analizi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı istatistik tekniğinden yararlanılmıştır. Toplanan veriler bilgisayara aktarılmış ve verilerin istatistikî analizinde SPSS11.5 (Statistic Package For Social Science) programından yararlanılmıştır. Araştırmanın alt problemlerine ilişkin verilerin analizinde kullanılan istatistikî tekniklerle sırasıyla verilmiştir.

1. alt problemde İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin fiiller, zarflar, kipler ve ek-fiil konularına ilişkin erişim düzeyini bulurken aritmetik ortalamadan yararlanılmıştır.

2, 3, 4, 5, ,6, 7 ve 8. alt problemlerde; öğrencilerin puan ortalamalarının cinsiyete, ikamet edilen yere, evde çalışma odasına, çalışma masasına, evde kitaplığa, süreli yayın takip etme durumuna göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için t-testinden yararlanılmıştır.

9, 10, 11 ve 12. alt problemlerde; öğrencilerin sosyoekonomik durumlarına, bir yılda okudukları kitap sayısına, babanın eğitim durumuna, annenin eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığına varyans analizi ile bakılmıştır. Gruplar arasında gözlenen farkların kaynağını belirlemek amacıyla LSD çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır.

13. alt problemde öğrencilerini dil bilgisi kazanımlarına erişi düzeyi ile akademik başarı puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını test etmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı istatistik tekniğinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

4.1. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, ilk olarak örnekleme giren 250 ilköğretim 7. sınıf öğrencisinin, *Kişisel Bilgi Formu ve Dil Bilgisi Testindeki* sorulara verdiği cevapların çeşitli değişkenlere göre bulguların yorumu yapılacaktır. Çalışmalar sonucunda toplanan veriler, araştırmanın hipotezlerine uygun istatistikî teknikler kullanılarak tablolar halinde verilmiştir.

Araştırmanın temel amacını belirleyen problem cümlesi ve alt problemleri doğrultusunda elde edilen veriler, iki ana başlık altında ele alınıp değerlendirilmiştir. Bulgular ve yorum kısmı sırasıyla şu başlıklardan oluşmaktadır:

1. Dil Bilgisi konularından fiiller, zarflar, kipler ve ek-fiil konularıyla ilgili hazırlanan Dil Bilgisi Testine İlişkin Bulgular ve Yorum
2. Öğrencilerin Dil Bilgisi Testindeki başarılarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi ile ilgili Bulgular ve Yorum

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

1. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin fiiller, zarflar, kipler ve ek-fiil konularına ilişkin erişi düzeyi ne orandadır?

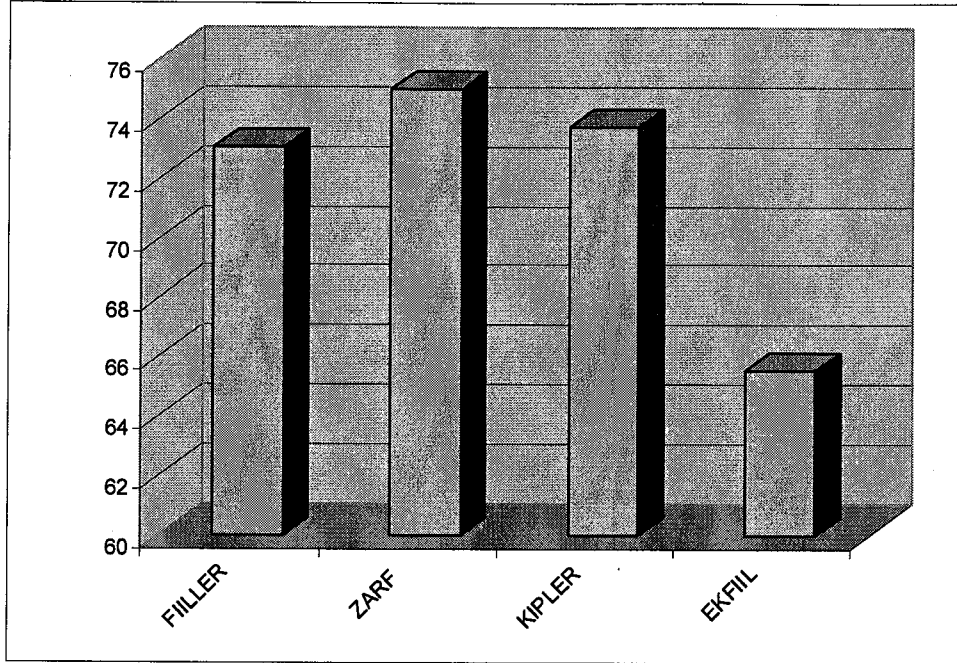
Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin 63 soruluk Dil Bilgisi Testine verdikleri cevapların konulara göre başarı yüzdelerinden (aritmetik ortalama) yararlanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dil Bilgisi Konularına Erişi Düzeyleri

Dil Bilgisi Konuları	N	% (\bar{X})	S
FİİLLER	250	73.05	1.97
ZARF	250	74.99	2.29
KİPLER	250	73.70	2.53
EK-FİİL	250	65.56	2.41
TOPLAM/DİL BİLGİSİ	250	71.40	1.92

Tablo 1’de, araştırmanın örnekleme alınan 250 ilköğretim 7. sınıf öğrencisinin fiiller, zarflar, kipler ve ek-fiil ile ilgili dil bilgisi konularını kavrama düzeyi, başka bir deyişle programda kazandırılması hedeflenen erişil durumları verilmiştir. Öğrencilerin fiiller konusu ile ilgili kazanımlara erişil % 73.05; zarflar konusu ile ilgili kazanımlara erişil % 74.99; kipler konusu ile ilgili kazanımlara erişil % 73.70 ve ek-fiil konusu ile ilgili kazanımlara erişil % 65.56’dır. Dil bilgisi konularından fiiller, zarflar ve kipler ile ilgili öğrencilerin erişil düzeylerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu üç konuda öğrencilerin benzer kazanımlara sahip oldukları söylenebilir, fakat ek-fiil konusunda aynı şey söylenemez. İlköğretim 7. sınıf öğrencileri ek-fiil konusunu diğer konular kadar kavrayamamıştır.

Şekil 2: Dil Bilgisi Konularına İlişkin Erişi Grafiği

Şekil 2’de ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri verilmiştir. Öğrencilerin fiiller konusu ile ilgili kazanımlara erişim düzeyi % 73.05; zarflar konusu ile ilgili kazanımlara erişim düzeyi % 74.99; kipler konusu ile ilgili kazanımlara erişim düzeyi % 73.70 ve ek-fiil konusu ile ilgili kazanımlara erişim düzeyi ise % 65.56’dır. Öğrencilerin en başarılı oldukları konuların zarflar, kipler ve fiiller olduğu görülmektedir. En başarısız oldukları konu ise ek-fiilledir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

2. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin isme getirilen ek-fiiller ile birleşik kip yapan ek-fiiller konusundaki erişim düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin ek-fiil konusu ile ilgili maddelere verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin ek-fiilin isme getirileni ile birleşik kip yapma görevi

taşıyanı arasındaki farkı kavrayıp kavrayamadıklarını test etmek için de “ilişkili ölçümler t-testi” kullanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerine ilişkin t -Testi Sonuçları

EK FİİL	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
1. İsime Getirilen	250	0.63	0.26	249	2,494	.013
2. Birleşik Kip	250	0.67	0.31			

Tablo 2’de, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi konularından isme getirilen ve birleşik kip yapan ek-fiille ilgili kazanımlara erişme düzeyi puan ortalamalarının ilişkili ölçümler t-testi sonuçları verilmiştir. İsme getirilen ek-fiil konusunda öğrencilerin aritmetik puanı (0.63), birleşik kip yapan ek-fiil konusundaki aritmetik puanı ortalamaları ise (0.67)’dir. Öğrencilerin birleşik kip konusuna ilişkin puan ortalamaları, isme getirilen ek-fiil konusuna göre daha yüksektir. Öğrencilerin ek-fiiller konusundaki kazanımlara erişme ortalamaları birleşik kiplerin lehine anlamlı bir fark [$t(249) = 2,494, p < .05$] göstermektedir.

Öğrencilerin bulgulara göre birleşik kip yapan ek-fiili, isme getirilen ek-fiilden daha iyi bir şekilde öğrendiği görülmüştür.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

3. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişme düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin geneline, tamamına; özelde fiiller, zarflar, kipler ve ek-fiil konularına verdikleri

cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için de “ilişkisiz ölçümler t-testi” kullanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerine ilişkin t -Testi Sonuçları

DİL BİLGİSİ KONULARI	Cinsiyeti	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
1.FİLLER	Erkek	120	67.95	2.03	248	4.036	.000
	Kız	130	77.76	1.81			
2.ZARFLAR	Erkek	120	66.52	2.57	248	5.973	.000
	Kız	130	82.81	1.67			
3.KİPLER	Erkek	120	65.94	2.63	248	4.860	.000
	Kız	130	80.86	2.21			
4.EK-FİİL	Erkek	120	58.50	2.70	248	4.618	.000
	Kız	130	72.08	1.90			
5.TOPLAM KAZANIM DÜZEYİ	Erkek	120	64.79	1.98	248	5.511	.000
	Kız	130	77.49	1.65			

Tablo 3’de, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına eriştiği düzeyleri puan ortalamalarının cinsiyete göre t-testi sonuçları verilmiştir. Fiiller konusunda erkek öğrencilerin puanı (67.95), kızların (77.76)’dır. Kız öğrencilerin fiiller konusuna ilişkin puan ortalamaları, erkeklere göre daha yüksektir. Öğrencilerin fiiller konusundaki kazanımlara eriştiği ortalamaları kızların lehine anlamlı bir fark [$t(248) = 4.036, p < .05$] göstermektedir.

Zarflar konusunda erkek öğrencilerin puanı (66.52), kızların (82.81)’dir. Kız öğrencilerin zarflar konusuna ilişkin puan ortalamaları, erkeklere göre daha

yüksektir. Öğrencilerin zarflar konusundaki kazanımlara erişti ortalamaları kızların lehine anlamlı bir fark [$t(248) = 5.973, p < .05$] göstermektedir.

Kipler konusunda erkek öğrencilerin puanı (65.94), kızların (80.86)'dir. Kız öğrencilerin kipler konusuna ilişkin puan ortalamaları, erkeklere göre daha yüksektir. Öğrencilerin kipler konusundaki kazanımlara erişti ortalamaları kızların lehine anlamlı bir fark [$t(248) = 4.860, p < .05$] göstermektedir.

Ek-fiil konusunda erkek öğrencilerin puanı (58.50), kızların (72.08)'dir. Kız öğrencilerin ek-fiil konusuna ilişkin puan ortalamaları, erkeklere göre daha yüksektir. Öğrencilerin ek-fiil konusundaki kazanımlara erişti ortalamaları kızların lehine anlamlı bir fark [$t(248) = 4.618, p < .05$] göstermektedir.

Toplam kazanım düzeyinde erkek öğrencilerin puanı (64.79), kızların (77.49)'dur. Kız öğrencilerin toplam kazanım düzeyi puan ortalamaları, erkeklere göre daha yüksektir. Öğrencilerin toplam kazanım düzeyi ortalamaları kızların lehine anlamlı bir fark [$t(248) = 5.511, p < .05$] göstermektedir.

Bu araştırma gösteriyor ki kız öğrenciler bütün dil bilgisi kazanımlarına erişti düzeyleri bakımından erkek öğrencilerden daha başarılıdır. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olmasının birçok nedeni olabilir. Kız öğrencilerin daha hırslı, daha azimli olmaları olabilir. Bu yıl yapılan ÖSS ve OKS sınavlarında bu araştırmadaki sonuçlara benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu yıl yapılan sınavlarda kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmüştür.

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

4. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişti düzeyleri ikamet ettikleri yere göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin geneline verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanlarının ikamet ettikleri yere göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için de “ilişkisiz ölçümler t-testi” kullanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişti Düzeylerinin İkamet Edilen Yere Göre t -Testi Sonuçları

İkamet Yeri	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Kasaba-Köy	39	68.51	1.97	241	1.036	.301
İl-ilçe	204	72.01	1.92			

Tablo 4’te, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişti düzeyleri puan ortalamalarının ikamet yerlerine göre t-testi sonuçları verilmiştir. Kasaba-köyde ikamet eden öğrencilerin puanı (68.51), il-ilçede ikamet eden öğrencilerin puanı (72.01)’dir. İl-ilçede ikamet eden öğrencilerin puan ortalamaları, kasaba ve köyde ikamet eden öğrencilere göre daha yüksek olsa da puan ortalamaları arasında anlamlı fark [$t(241) = 1.036, p > .05$] yoktur.

Yapılan araştırma sonucunda il veya ilçede ikamet eden öğrenciler, kasaba veya köyde ikamet eden öğrencilerden daha başarılı gibi görülmelerine rağmen bu sonuç anlamlı değildir. Buradan öğrenci başarısında öğrencinin ikamet durumunun pek önemli olmadığı sonucu çıkmaktadır. Öğrenci nerede ikamet ederse etsin başarısının öğrenciye bağlı olduğu görülmektedir.

4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

5. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri süreli yayın (gazete, dergi vs.) okuma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin geneline verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanlarının süreli yayın okuma-takip etme durumlarına göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için de “ilişkisiz ölçümler t-testi” kullanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişim Düzeylerinin Süreli Yayın Okuma Durumlarına Göre t -Testi Sonuçları

Süreli Yayın Okuma Durumu	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Hayır	90	71.73	1.92	247	165	.869
Evet	159	71.31	1.92			

Tablo 5’te, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri puan ortalamalarının süreli yayın takip etme durumlarına göre t-testi sonuçları verilmiştir. Süreli yayın takip eden öğrencilerin puanı (71.31), bu soruya hayır cevabı vererek süreli yayın okumadığını bildiren öğrencilerin puanı ise (71.73)’tür. Dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi ile süreli yayın takip edip etmeme durumuna göre anlamlı bir fark [$t(247) = 165, p > .05$] göstermemektedir.

Bu araştırmada öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyinde süreli yayın takip etmesinde öğrencilerin başarısının artmasında ya da azalmasında süreli yayın takip etmenin herhangi bir payı bulunmadığı tespit edilmiştir.

4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

6. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri evde çalışma odasına sahip olma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin geneline verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanlarının evde çalışma odasına sahip olma durumlarına göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için de “ilişkisiz ölçümler t-testi” kullanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişim Düzeylerinin Çalışma Odasına Sahip Olma Durumuna İlişkin t -Testi Sonuçları

Çalışma Odası	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Hayır	48	68.15	1.93	248	1.300	.195
Evet	202	72.17	1.91			

Tablo 6’da, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri puan ortalamalarının evlerinde kendilerine ait çalışma odası olma durumlarına göre t-testi sonuçları verilmiştir. Evde kendilerine ait çalışma odası olan öğrencilerin puanı (72.17), bu soruya hayır cevabı vererek çalışma odası olmadığını bildiren öğrencilerin puanı da (68.15)’tir. Dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi ile evde kendine ait çalışma odası olup olmama durumlarına göre anlamlı bir fark [$t(248) = 1.300, p > .05$] göstermemektedir.

Bu araştırmada öğrencilerin evlerinde kendilerine ait bir çalışma odasının olup olmadığının dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyinde bir belirleyici olma durumuna bakılmıştır. Öğrencilerin kendilerine ait bir çalışma odasına sahip olma

durumu araştırmada anlamlı bir fark göstermemesine rağmen çalışma odasına sahip öğrenciler, çalışma odasına sahip olmayan öğrencilere göre daha başarılı görülmektedir. Çünkü eğitim öğretimde başarının sağlanmasında önemli bir etkende eğitim ğretim şartlarının uygun olmasıdır. Öğrencilerin alışma ortamları eğitime ne kadar elverişliyse başarıda o düzeyde yüksek olacaktır.

4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

7. Alt Problem: İlkretim 7. sınıf ğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişi düzeyleri evde çalışma masasına sahip olma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin zmlenmesinde, ğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin geneline verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanlarının evde çalışma masasına sahip olma durumlarına göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için de “ilişkisiz ölçümler t-testi” kullanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 7’da verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeylerinin alışma Masasına Sahip Olma Durumuna İlişkin t -Testi Sonuçları

Çalışma Masası	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Hayır	33	58.37	1.55	248	4,321	.000
Evet	217	73.38	1.90			

Tablo 7’da, ilkretim 7. sınıf ğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişi düzeyleri puan ortalamalarının evlerinde kendilerine ait çalışma masası olma durumlarına göre t-testi sonuçları verilmiştir. Evde kendilerine ait çalışma masası

olan öğrencilerin puanı (73.38), bu soruya hayır cevabı vererek çalışma masası olmadığını bildiren öğrencilerin puanı da (58.37)'dir. Evde kendisine ait çalışma masası olan öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına ilişkin puan ortalamaları, çalışma masası olmayanlara göre daha yüksektir. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim ortalamaları evde çalışma masası olan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark [$t(248) = 4.321, p < .05$] göstermektedir.

Bu araştırmada evlerinde kendilerine ait çalışma masası olan öğrenciler, kendilerine ait çalışma masası olmayan öğrencilere göre daha başarılı olmuşlardır. Eğitimde başarının sağlanması için bir takım şartlar gerekmektedir. Uygun eğitim ortamı da bu şartlardan bir tanesidir. Çalışma masası sayesinde öğrenciler daha verimli ve sağlıklı bir şekilde çalışma imkanı elde edebilirler.

4.1.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

8. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri evde bir kitaplığa sahip olma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin "Dil Bilgisi Testi"nin geneline verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanlarının evde bir kitaplığa sahip olma durumlarına göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için de "ilişkisiz ölçümler t-testi" kullanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişim Düzeylerinin Evde Kitaplık Bulanma Durumuna İlişkin t -Testi Sonuçları

Kitaplık Durumu	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Hayır	64	61.14	1.83	248	5,198	.000
Evet	186	74.93	1.82			

Tablo 8’da, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri puan ortalamalarının evlerinde kitaplık bulunma durumlarına göre t-testi sonuçları verilmiştir. Evde kendilerine ait bir kitaplığı olan öğrencilerin puanı (74.93), bu soruya hayır cevabı vererek evlerinde kitaplığı olmadığını bildiren öğrencilerin puanı ise (61.14)’tür. Evde kendisine ait kitaplığı olan öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına ilişkin puan ortalamaları, kitaplığı olmayanlara göre daha yüksektir. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim ortalamaları evde kitaplığı olan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark [$t(248) = 5.198, p < .05$] göstermektedir.

Yapılan bu araştırmada, evlerinde kitaplık olan öğrencilerin, evlerinde kitaplık olmayan öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmüştür. Evinde kitaplığın olması insanların kitaba ve okumaya değer verdiğinin göstergesidir. Kitaba ve okumaya değer veren insanda eğitim öğretimde kitaba ve okumaya değer vermeyen insanlara göre her zaman daha başarılı olurlar.

4.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

9. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri sosyoekonomik durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin geneline verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanlarının sosyoekonomik düzeyine göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için “varyans analizi”nden yararlanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 9’de verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişilerinin Sosyoekonomik Düzeye Göre ANOVA Sonuçları

SOSYOEKONOMİK DÜZEY	N	\bar{X}	S	Sd	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
1. Düşük Gelir	77	64.97	1.93	2-240	6.919	.001	1-2 1-3
2. Orta Gelir	89	73.48	1.76				
3. Yüksek Gelir	77	75.52	1.94				

Tablo 9’da İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri sosyoekonomik durumlarına göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Dil bilgisi kazanımlarına ilişkin erişim düzeyi; sosyoekonomik düzeyi düşük olanlar için (64.97), orta olanlar için (73.48) ve yüksek için de (75.52)’dir. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına ilişkin puan ortalamaları SED’ye göre anlamlı bir fark [F (2-240) = 6.919, (p<.05)] göstermektedir. Gruplar arasında gözlenen bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Analiz sonuçları, SED’ye orta ve iyi olan öğrencilerin SED’ye düşük olan öğrencilere göre dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin gelir düzeyi arttıkça dil bilgisi kazanımlarına, başka bir deyişle program hedeflerine, eğitim-öğretim etkinliklerine ilişkin motivasyonlarına olumlu katkılar sağladığı söylenebilir.

4.1.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

10. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri bir yılda okudukları kitap sayısına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin geneline verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanlarının bir yılda okudukları kitap sayısına göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için de “varyans analizi”nden yararlanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişilerinin Bir Yılda Okunan Kitap Sayısına Göre ANOVA Sonuçları

Okunan Kitap Sayısı	N	\bar{X}	S	Sd	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
1. Hayır	8	56.84	2.2934	5-243	2.987	.012	1-3, 1-4, 1-5, 1-6 2-6.
2. 1-5 kitap arası	95	67.83	1.7942				
3. 6-10 kitap arası	82	73.96	2.0874				
4. 11-15 kitap arası	27	72.57	1.9522				
5. 16-20 kitap arası	21	72.85	1.6920				
6. 20 kitap ve yukarısı	16	82.03	1.0977				

Tablo 10’da İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri bir yılda okunan kitap sayısına göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Dil bilgisi kazanımlarına ilişkin erişim düzeyi; son bir yılda kitap okumadığını belirten öğrenciler için (56.84), 1-5 arasında kitap okuduğunu belirtenler için (67.83), 6-10 arasında kitap okuduğunu belirtenler için (73.96), 11-15 arasında kitap okuduğunu belirtenler için (72.57), 16-20 arasında kitap okuduğunu belirtenler için (72.85) ve 20 kitaptan fazla okuduğunu belirtenler de (82.03)’tür. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi puan ortalamaları bir yılda okunan kitap sayısına göre anlamlı bir şekilde [$F(5-243) = 2.987, (p < .05)$] farklılaşmaktadır. Gruplar arasında

gözlenen bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Analiz sonuçları, yılda en az 6-10 kitap ve daha yukarı sayıda kitap okuyanların dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi, son bir yılda hiç kitap okumayanlar ile 1-5 arasında kitap okuduğunu belirten öğrencilere göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı ile dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyine olumlu katkılar sağlamaktadır.

4.1.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

11. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri, babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin geneline verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanlarının babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için de “varyans analizi”nden yararlanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo11. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişimlerinin Babanın Eğitim Durumuna İlişkin ANOVA Sonuçları

Babanın Durumu	Eğitim	N	\bar{X}	S	Sd	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
1. Okur-yazar		72	63.93	1.85	3- 241	12.309	.000	1-3, 1-4; 2-3, 2,4; 3-4
2. İlköğretim		43	65.55	1.90				
3. Lise		82	73.65	1.81				
4. Yükseköğretim		48	82.74	1.62				

Tablo 11’da İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri babanın eğitim durumuna göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Dil bilgisi kazanımlarına ilişkin erişim düzeyi; babanın eğitim durumu okur-yazar olan öğrenciler için (63.93), İlköğretim mezunu olanlar için (65.55), lise olanlar için (73.65) ve yükseköğretim olanlar için de (82.74)’tür. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi puan ortalamaları babanın eğitim düzeyine göre anlamlı bir şekilde [$F(3-241) = 12.309, (p < .05)$] farklılaşmaktadır. Gruplar arasında gözlenen bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Analiz sonuçları, babanın eğitim düzeyi lise ve yükseköğretim mezunu olan öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi, babanın eğitim düzeyi okur-yazar ve ilköğretim olanlara göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu göstermiştir. Ebeveynlerden babanın eğitim düzeyi arttıkça çocuğun eğitimi, öğrenme hizmetlerinin niteliğinin artmasında, onunla yakından ilgilenme, sorunlarına yardımcı olma konusunda olumlu katkı sağladığı söylenebilir. Babanın eğitim durumu arttıkça öğrencinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi de artış göstermiştir. Öğrencilerin babalarını model almaları söz konusu olabilir.

4.1.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

12. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri, annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin “Dil Bilgisi Testi”nin geneline verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi puanlarının annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için de “varyans analizi”nden yararlanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo12. Öğrencilerin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişilerinin Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Annenin Durumu	Eğitim	N	\bar{X}	S	Sd	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
1. Okur-yazar		136	63.30	1.85	3-245	6.086	.001	1-3, 1-4; 2-4
2. İlköğretim		30	67.99	2.06				
3. Lise		60	76.14	1.75				
4. Yükseköğretim		23	83.38	1.83				

Tablo 12’de İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri annenin eğitim durumuna göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Dil bilgisi kazanımlarına ilişkin erişim düzeyi; annenin eğitim durumu okur-yazar olan öğrenciler için (63.30), ilköğretim mezunu olanlar için (67.99), lise olanlar için (76.14) ve yükseköğretim olanlar için de (83.38)’dir. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi puan ortalamaları annenin eğitim düzeyine göre anlamlı bir şekilde [F (3-245) = 6.086, (p<.05)] farklılaşmaktadır. Gruplar arasında gözlenen bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Analiz sonuçları, annenin eğitim düzeyi lise ve yükseköğretim mezunu olan öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi, annenin eğitim düzeyi okur-yazar ve ilköğretim olanlara göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu göstermiştir. Ebeveynlerden annenin de eğitim düzeyi arttıkça çocuğun eğitimine olumlu katkı sağladığı söylenebilir.

4.1.13. On Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

13. Alt Problem: İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi ile akademik başarıları anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bu problemin çözümlenmesinde, öğrencilerin dil bilgisi testinden aldıkları puanlar ile akademik başarı puanlarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına ilişkin toplam puanları ile akademik başarı puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını test etmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı istatistik tekniğinden yararlanılmıştır. Bununla ilgili veriler Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeyi ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki

Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeyi ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki		Akademik Başarı	Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeyi
Akademik Başarı	r	1	,575(**)
	P	.	,000
	N	145	145
Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeyi	r	,575(**)	1
	P	,000	.
	N	145	250

(**) $p < .001$

Tablo 13’ten anlaşıldığı üzere ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişimi düzeyi ile akademik başarıları arasında olumlu ve orta düzeyde ($r = .575$) anlamlı ($p < .001$) bir ilişki vardır. Determinasyon katsayısı (0.330) dikkate alındığında, akademik başarıdaki toplam değişkenliğin % 33’ünün dil bilgisi kazanımlarına erişimi düzeyindeki başarıdan kaynaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişimi düzeylerinin akademik başarılarına olumlu transfer sağladığı söylenebilir.

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar ve bunlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmaya konu olan ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kişisel bilgileri ve bu öğrencilerin ilköğretim 7. sınıf dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Uygulanan dil bilgisi testinde örnekleme giren ilköğretim 7. sınıfta öğrenim gören 250 öğrencinin ilköğretim 7. sınıf dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyleri şöyledir: Öğrencilerin fiiller konusu ile ilgili kazanımlara erişim % 73.05; zarflar konusu ile ilgili kazanımlara erişim % 74.99; kipler konusu ile ilgili kazanımlara erişim % 73.70 ve ek-fiil konusu ile ilgili kazanımlara erişim % 65.56'dır.

Bu erişim düzeyleri göz önüne alındığında öğrencilerin en başarılı oldukları konunun zarflar konusu olduğu görülmüştür. Zarflar konusunu ise kipler, fiiller ve ek-fiil takip etmektedir.

2. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin isme getirilen ek-fiiller ile birleşik kip yapan ek-fiiller konusundaki erişim düzeyleri arasında birleşik kiplerin lehine anlamlı bir fark göstermektedir. Ek-fiilin birleşik kip yapan görevinin öğrenciler tarafından daha iyi kavrandığı belirlenmiştir.

3. Öğrencilere uygulanan dil bilgisi testinde zarflar, kipler, fiiller ve ek-fiil konularına erişim düzeyinde ve toplam kazanımlara erişim düzeylerine cinsiyete göre bakıldığında, kızların lehine anlamlı bir fark oluşmuştur. Erkek öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi (64.79), kız öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi ise (77.49)'dur. Buradan anlaşılıyor ki ilköğretim 7. sınıfta okuyan kız öğrenciler dil bilgisi konularını erkek öğrencilere göre daha iyi kavramaktadır ve daha başarılılardır. Bu yıl yapılan OKS sınavında da kız öğrenciler daha başarılı olmuşlardır. Bu sonuçta araştırmayı desteklemektedir. Daha önce de cinsiyete göre başarı durumlarına bakılmıştır. Karatay'ın (2007), Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmada okuduğunu anlama başarı ortalamaları kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark göstermiştir. Karatay'a (2007: 163) göre, Türkçe öğretmeni adayları kız öğrencilerin okuduğunu kavrama ve değerlendirme başarıları erkeklerden daha yüksektir. Görüldüğü gibi ilköğretimde de olsa, yükseköğretimde de olsa kız öğrenciler erkek öğrencilere okuduklarını kavrama ve değerlendirmede erkek öğrencilere göre daha başarılı olmaktadır.

4. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin ikamet ettikleri yere göre başarılarına bakıldığında kasaba-köyde ikamet eden öğrencilerin puan ortalamaları (68.51), il-ilçede ikamet eden öğrencilerin puan ortalamaları (72.01)'dir. İl veya ilçede ikamet eden öğrencilerin kasaba veya köyde ikamet edenlere göre puan ortalamaları yüksek olsa da anlamlı bir fark göstermemektedir. Dil bilgisi kazanımlarına öğrencilerin erişim düzeyinde ikamet edilen yerin öneminin olmadığı görülmüştür.

5. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeylerinin süreli yayın takip etme durumlarına bakıldığında süreli yayın takip eden öğrencilerin erişim düzeyi (71.31), herhangi bir süreli yayın takip etmeyen öğrencilerin

erişî düzeyi (71.73)'tür. Dil bilgisi kazanımlarına erişî düzeyinde süreli yayın takip etme durumu anlamlı bir fark oluşturmamaktadır.

6. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişî düzeylerinin çalışma odasına sahip olma durumuna bakıldığında, evlerinde çalışma odası bulunmayan öğrencilerin erişî düzeyi (68.15), evlerinde çalışma masası olan öğrencilerin erişî düzeyi ise (72.17)'dir. Bu soruya verilen cevapların birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişî düzeyinde çalışma odasının olma durumu anlamlı bir fark oluşturmamaktadır.

7. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişî düzeylerinin çalışma masasına sahip olma durumuna göre bakıldığında, çalışma masasına sahip olmayan öğrencilerin erişî düzeyi (58.37), çalışma masasına sahip olan öğrencilerin erişî düzeyi (73.38)'dir. Çalışma masasına sahip olan öğrenciler, çalışma masasına sahip olmayan öğrencilere göre daha başarılı olmuşlardır. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişî düzeyi çalışma masasına sahip öğrenciler yönünde anlamlı bir fark göstermektedir.

8. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişî düzeylerinin evde kitaplık bulunma durumuna ilişkin sonuçlara bakıldığında, evlerinde kitaplık olmayan öğrencilerin erişî düzeyi (61.14), evlerinde kitaplık olan öğrencilerin erişî düzeyi ise (74.93)' tür. Evlerinde kitaplık olan öğrencilerin, evlerinde kitaplık olmayan öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmüştür. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişî düzeyi evinde kitaplık olan öğrenciler yönünde anlamlı bir fark göstermektedir.

9. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişî düzeylerinin sosyoekonomik düzeye göre bakıldığında, sosyoekonomik düzeyi

düşük olan öğrencilerin erişim düzeyi (64.97), sosyoekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin erişim düzeyi (73.48), sosyoekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin erişim düzeyi ise (75.52)'dir. Sosyoekonomik düzeyi orta ve iyi olan öğrencilerin sosyoekonomik düzeyi düşük olan öğrencilere göre dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu göstermiştir. Ekonomik seviye arttıkça öğrencilerin kazanımlarına erişim düzeyleri de artmaktadır.

10. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeylerinin bir yılda okunan kitap sayısına göre bakıldığında, bir yılda hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin erişim düzeyi (56.84), 1-5 arasında kitap okuduğunu belirtenlerin erişim düzeyi (67.83), 6-10 arasında kitap okuduğunu belirtenlerin erişim düzeyi (73.96), 11-15 arasında kitap okuduğunu belirtenlerin erişim düzeyi (72.57), 16-20 arasında kitap okuduğunu belirtenlerin erişim düzeyi (72.85) ve 20 kitaptan fazla okuduğunu belirtenlerin erişim düzeyi de (82.03)'tür. Yılda en az 6-10 kitap ve daha yukarı sayıda kitap okuyanların dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi, son bir yılda hiç kitap okumayanlar ile son bir yılda 1-5 arasında kitap okuduğunu belirten öğrencilere göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu göstermiştir.

11. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeylerinin babanın eğitim durumuna göre bakıldığında, babanın eğitim durumu okur-yazar olan öğrenciler için (63.93), İlköğretim mezunu olanlar için (65.55), lise olanlar için (73.65) ve yükseköğretim olanlar için de (82.74)'tür. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi puan ortalamaları babanın eğitim düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Babanın eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi de yükselmektedir.

12. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeylerinin annenin eğitim durumuna göre bakıldığında, annenin eğitim durumu okur-yazar olan

öğrenciler için (63.30), ilköğretim mezunu olanlar için (67.99), lise olanlar için (76.14) ve yükseköğretim olanlar için de (83.38)'dir. Öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi puan ortalamaları annenin eğitim düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Annenin eğitim durumunun yükselmesi çocuğun dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyinin yükselmesine etki etmektedir.

13. Dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi ile akademik başarı arasındaki ilişkiye bakıldığında, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi ile akademik başarıları arasında olumlu ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bulgularına dayanarak şu önerilerde bulunulmuştur.

1. Yapılan çalışma sonucunda ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin ek fiil konusunda erişim düzeyleri fiiller, zarflar ve kipler konularının erişim düzeyine göre daha düşük çıkmıştır. Öğrencilerin ek-fiil konusunda dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeylerinin düşük olması araştırılmalıdır.

2. Yapılan bu çalışmada da kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre belirgin bir şekilde daha başarılı oldukları görülmüştür. Burada velilere, öğretmenlere ve idarecilere büyük görevler düşmektedir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre başarılarının düşük olmasının nedenleri araştırılmalıdır. Erkek öğrencilerin derslere karşı ilgilerinin daha da artırılması gerekmektedir. Erkek öğrencilerin daha başarısız olmalarının sebebi erkek öğrencilerin önceliklerinin farklı olmasından ileri gelebilir. Erkek öğrencilerin başarısızlıklarının araştırılması gereken bir konudur.

3. Teknolojinin hızla değiştiği günümüzde gelişmelerden haberdar olmak ve çevremize yabancı olmamak çok önemlidir. Bunu da ancak okuyarak başarabiliriz. İlköğretim 7. sınıf ğrencilerinin herhangi bir süreli yayını takip etme sorusuna verdikleri cevap oldukça sevindiricidir. Yapılan bu çalışmada öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun bir süreli yayın takip ettiği görülmüştür. Öğrencilerin bu alışkanlığını devam ettirmeye yönelik ve öğrencileri bu konuda yüreklendirmeye dönük çalışmalar yapılmalıdır.

4. Aileler çocuklarının daha başarılı olmaları için çocuklarının çalışma şartlarını el verdiğince düzeltmelidir. Böylelikle uygun çalışma koşullarına sahip olan öğrenciler daha sağlıklı çalışma ortamına sahip oldukları için daha başarılı olacaklardır.

5. Ailesinin sosyoekonomik seviyesi düşük olan bir öğrencinin başarı seviyesi de düşük olmaktadır. Bu ayrıntılı bir şekilde araştırılması gereken bir önemli konudur. Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalıdır.

6. Kitap okuma alışkanlığı öğrencilere birinci sınıftan itibaren kazandırılmaya çalışılmalıdır. Kitap okumanın bir zorunluluk olmadığı, bilgiye ulaşmanın en kolay yolunun kitap okumak olduğu öğrencilere kavratılmalıdır. Öğrencilere kitap sevgisi ve kitap okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik çeşitli etkinlikler yapılmalıdır.

7. Öğrenciler için model alma çok önemlidir. Hayatta başarılı olmuş bir kişiyi kendisine model alan öğrencinin de başarılı olması çok kolaydır. Yaptığımız çalışmada babanın eğitim durumuna ve annenin eğitim durumuna göre öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına baktığımızda, anne ve babanın eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına da erişi düzeyi yükselmektedir. Öğrencilerin

anne ve babalarının eğitim durumları için Şu aŐamada yapılacak bir Şey yoktur. Anne ve babalar çocuklarıyla, onların dersleriyle ve okuldaki durumlarıyla yakından ilgilenerek çocuklarının derslere yönelik onların motivasyonlarını yükseltebilirler.

KAYNAKÇA

- Akbaba, Nuran. "Görsel Araçların İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Bilgisi Öğretimine Katkısı Üzerine Deneysel Bir Araştırma." Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2007
- Aksan, Doğan. **Her Yönüyle Dil 1,2,3 (Yeni baskısı 1998)**, Ankara, TDK Yayınları, 1998
- Aydın, Özgür., "Ana Dil Eğitimi, Yabancı Dil Öğretimi ve Evrensel Dil Bilgisi". Dil Dergisi, Ankara Üniversitesi, Tömer Yayınları, S.54, Nisan, 1997
- Aydın, Özgür. "Orta Okullarda Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri", Dil Dergisi, S.81, 1999
- Bozkurt, Fuat. **Türkiye Türkçesi**. İstanbul: Cem Yayınevi, 1995
- Calp, Mehrali. **Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi**. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları, 2005
- Çeçen, Mehmet Akif. "Metne Dayalı Dil Bilgisi Öğretimi." Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2007
- Çifçi, Musa. *Türkçe Öğretiminin Sorunları. Türkçenin Çağdaş Sorunları* (Editör: Gürer Gülsevin ve Erdoğan Boz), (ss.77-134). Ankara: Gazi Kitabevi, 2006
- Daloğlu, Kamil. "İlköğretim Okullarında Okutulan Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları Üzerine Bir Araştırma." Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2005

- Dağaşan, Selma. "Liselerde Okutulmakta Olan Türkçe Dil Bilgisi Kitapları Üzerine Bir İnceleme." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1996
- Demir, Nurettin-Emine Yılmaz, **Türk Dili El Kitabı**, Ankara, Grafiker Yayınları, 2003
- Demirel, Özcan. **Eğitim Sözlüğü**. Ankara: PegemA Yayıncılık. 2003
- Demirel, Özcan, Gürhan Can, Zeki Kaya, Selahattin Gelbal, **Öğretmen Adayları İçin Konu Anlatımlı Kpss**. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2003
- Demirel, Özcan, **Türkçe Öğretimi**, İstanbul: Pegema Yayınları, 2000.
- Demirel, Özcan- Melek Şahinel. **Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi**, 7. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2006
- Duru, K. **Gramer Öğretilmesi Lazım mı?** Yeni Kültür, 70, 1942.
- Erdal, Nihat. "1950-1982 Yılları Arasında Ortaokullar İçin Yazılan Dil Bilgisi Kitapları Üzerine Bir İnceleme." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü** ,1997
- Eker, Süer. **Çağdaş Türk Dili**, Ankara, Grafiker Yayınları, 2003
- Ercilasun, Ahmet B. **Dilde Birlik**, İlaveli İkinci Basım, Ankara, Ecdat Yayınları, 1993
- Erdem, İlhan. "İlköğretim II. Kademedeki Dil Bilgisi Öğretiminin Sorunları Üzerine Bir Araştırma." Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2007
- Ergin, Muharrem. **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul, Bayrak Yayınevi, 1998

- Ergin, Muharrem, **Türkçe ve Dilbilgisi Öğretimi**, Türk Kültürü, S. 382, 1995
- Ergün, Mustafa, Ali Özdaş, **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, İstanbul 1997
- Göğüş, Beşir. **Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi**, Ankara, Gül Yayınevi, 1978
- Kahraman, Mehmet- Kılınç Aziz- Şenol Musa, **Türkçe Öğretimi**, Ankara, Anadolu Yayıncılık, 2004
- Karadüz, Adnan. *Dil Bilgisi Öğretimi. İlköğretimde Türkçe Öğretimi* (Editör: Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol) (ss. 281-308). Ankara: PegemA Yayıncılık. 2007
- Karakuş, İdris. **Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi**, , Ankara, Can Yayınevi 2005
- Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, Bilim Kitapevi, 1986.
- Karatay, Halit, “İlköğretim Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerine Alan Araştırması.” Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2007
- Kavcar, Cahit ve Enise KANTEMİR. **Türk Dili**. A. Ü. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1986
- Kavcar, Cahit. **Türkçe Eğitimi ve Sorunlar**. Dil Dergisi, Mart 1998
- Kaygusuz, Tuğba. “İlköğretim İkinci Kademedeki Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Bir Araştırma.” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2006

Kırmızı, Fatma. Susar. "Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Bu Sorunların Öğretmen Performansına Etkileri." Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000

Korkmaz, Zeynep. **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, 1992

MEB, **İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. sınıflar) Öğretim Programı**, Ankara, Devlet Kitapları Müdürlüğü, 2006

Özbay, Murat. **Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II, Öncü Kitap**, Ankara, 2006

Özbay, Murat. **Türkçe Öğretimi Bibliyografyası**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2003

R.Hudson. **Teaching Grammar: A Guide for the National Curriculum. Oxford: Blackwell.1992:181-188.** (Aktaran: Özgür AYDIN. Anadili Eğitimi, Yabancı Dil Öğretimi Ve Evrensel Dilbilgisi. Dil Dergisi, sayı 54,1997: 1.

Sağır, Mukim. **İlköğretim Okullarında Dilbilgisi Öğretimi.** Ankara: Nobel Yayınları, 2002

Sağır, Mukim. "İlköğretim Okullarında Dil Bilgisi Öğretimi," Türk Dili, Sayı:601, Ocak 2002.

TDK Türkçe Sözlük, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, 1998

Tural, Sadık Kemal, **Anadolu ve İlkokullarımızda Ana Dili Öğretimi**, Tercüman Gazetesi, Milli Eğitim Sempozyumu Bildirisi, 1984.

Ünalın, Şükrü. **Türkçe Öğretimi**. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2001.

Vardar, Berke (Yönetiminde Kurul) **Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri**, Ankara, TDK Yayınları, 1982

EKLER**EK 1: Bolu Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Formu****EK 2: Kişisel Bilgi Formu****EK 3: Dil Bilgisi Testi**

EK 1: Bolu Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Formu**T.C.
BOLU VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : B.08.4.MEM.4.14.00.02.311/ 5586

26 MART 2008

Konu : Araştırma İzni

**ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)**

- İlgi: a) 20/02/2008 tarih ve 400/108 sayılı yazınız.
b) Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının 28/02/2007 tarih ve 311/1084 sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

İlgi (a) yazı gereği; Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Nurettin KARTALIOĞLU'nun yürüttüğü **"İlköğretim 7.Sınıf Öğrencilerinin Dil Bilgisi Kazanımlarına Erişi Düzeyi"** isimli tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla İlimiz Merkezinde bulunan Gazipaşa, 100.Yıl, Milli Egemenlik, 50.Yıl İzzet Baysal ve Koç İlköğretim Okullarında öğrenim gören 7.sınıf öğrencilerine yönelik anket uygulamak isteği, ilgi (b) Yönergeye göre incelenmiş olup, ekteki Valilik Makamının 25.03.2008 tarih ve 311/5524 sayılı onayı ile uygun görülmüştür.

Yapılan çalışmanın bitiminde, sonucunun iki örneğinin CD'ye çekilerek ek-1 formla birlikte Üniversiteniz aracılığıyla en geç iki hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Recep SEZER
Milli Eğitim Müdürü
EKLER:

- 1- Onay (1 sayfa)
- 2- Form (1 adet)
- 3- Anket Çalışması (1 takım)

Tel : (0374) 215 11 06
Fax : (0374) 215 44 85 verilecek cevaplarda yazımızın tarih ve sayısının bildirilmesi
E-posta : kultur14@meb.gov.tr
İnt. Adresi : <http://bolu.meb.gov.tr>

EK 2: Kişisel Bilgi Formu**Sevgili Öğrenciler,**

Bu anketteki kişisel bilgiler, İzzet Baysal Üniversitesinde yapılacak bilimsel bir araştırmada kullanılmak üzere sizden istenmiştir. Sizden istenen "Kişisel Bilgi Formu"nu doldurduktan sonra, "Dil Bilgisi Testi"ndeki bütün soruları cevaplamanızdır. Araştırmada toplanan bütün bilgileriniz gizli tutulacak ve sadece bilimsel amaçla araştırmada kullanılacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Nurettin KARTALLIOĞLU**Adı/Soyadı :****Sınıfı:****Numarası :****1) Cinsiyetiniz?**

1) Erkek () 2) Kız ()

2) Babanızın eğitim durumu?

- () Okur-yazar
 () İlkokul
 () Ortaokul
 () Lise
 () Üniversite-Yüksek Okul
 () Yüksek Lisans-Doktora
 () Diğer.....

3) Babanızın mesleği?

- () Öğretmen-Öğretim Elemanı
 () Kamu Çalışanı-Memur
 () Kamu Özel Çalışanı-Memur
 () Serbest meslek (Avukat, Mühendis vb.)
 () Esnaf-Tüccar
 () Sanayici-İş Adamı
 () İşçi
 () Çiftçi
 () Diğer

4) Annenizin eğitim durumu?

- () Okur-yazar
 () İlkokul
 () Ortaokul
 () Lise
 () Üniversite-Yüksek Okul
 () Yüksek Lisans-Doktora
 () Diğer.....

5) Annenizin mesleği?

- () Ev Hanımı
 () Öğretmen-Öğretim Elemanı
 () Kamu Çalışanı-Memur
 () Kamu Özel Çalışanı-Memur
 () Serbest meslek (Avukat, Mühendis vb.)
 () Esnaf-Tüccar
 () Sanayici-İş Kadını
 () İşçi
 () Çiftçi
 () Diğer

6) Ailenizin ortalama aylık geliri?

- () 300-500 YTL.
 () 500-700 YTL.
 () 700-900 YTL.
 () 900-1200 YTL
 () 1200 YTL ve üstü
 () Diğer

7) Ailenizin ikamet ettiği yer?

- () Köy
 () Kasaba
 () İlçe
 () İl

8) Akademik başarı ortalamanızı yazınız.

a) Geçen yılki akademik ortalamanız:

9) Son bir yılda okuduğunuz gazete, dergi vs süreli yayın var mı? (Varsa lütfen yazınız.)

a) Hayır ()

b) Evet ()

Gazete () Dergi ()

10) Son bir yılda, roman, hikâye, araştırma, deneme vb. okuduğunuz herhangi bir kitap var mı? (Varsa lütfen sayısını belirtiniz.)

1) Hayır ()

2) Evet ()

a) 1-5 ()

b) 6-10 ()

c) 11-15 ()

d) 16-20 ()

e) Diğer

11) Evinizde kendinize ait odanız var mı?

1) Evet ()

2) Hayır ()

12) Evinizde kendinize ait çalışma masanız var mı?

1) Evet ()

2) Hayır ()

13) Evinizde kitaplık var mı?

1) Evet ()

2) Hayır ()

EK 3: Dil Bilgisi Testi

- 1) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin **yüklemi oluş** bildiren bir eylemdir?
 A) Odasında saatlerce çalıştı.
 B) Çocuklara sevgiyle sarıldı.
 C) Hava, yavaş yavaş kararıyordu.
 D) Emekliliğini köyde geçiriyordu.
- 2) Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi **çekimli bir fiildir**?
 A) Bugün çantam çok ağır.
 B) Sokaktaki araba bizim.
 C) Kalemim seninkinin aynısı.
 D) Bugünlerde çok akıllandı.
- 3) Aşağıdaki cümlelerin hangisinin **kipi** diğerlerinden farklıdır?
 A) bilirim
 B) biliyorum
 C) bilmişim
 D) bilmeliyim
- 4) “El kazanı ile aş **kaynamaz**” atasözündeki **yüklem**in **zamanı** ve **şahıs eki (kişi eki)** aşağıdakilerden hangisidir?
 A) geniş zaman- 3. tekil kişi
 B) şimdiki zaman- 3. tekil kişi
 C) gelecek zaman- 3. çoğul kişi
 D) gelecek zaman- 3.tekil kişi
- 5) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin **yüklemi istek kipiyle** çekimlenmiştir?
 A) Arkadaşın gelsin de gidelim.
 B) Bu kitabı okumalısın.
 C) Bunları yukarı taşıyın.
 D) Eve varmış olmalı.
- 6) Aşağıdakilerden hangisi, **olumsuz bir fiildir**?
 A) kaybetmemek
 B) bulunmak
 C) kaçırılmak
 D) söylenmek
- 7) “ *Biraz sonra dışarıya çıkacağız.*” cümlesinde **yer zarfı** olan sözcük hangisidir?
 A) dışarıya
 B) biraz
 C) sonra
 D) çıkacağız
- 8) “**Ben bu** evin bahçesini **çok** beğenirim.” cümlesinde koyu yazılan kısımların çeşidi aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru verilmiştir?
 A) zamir- zamir- sıfat
 B) zamir- sıfat- sıfat
 C) zamir-zamir- zarf
 D) zamir- sıfat- zarf
- 9) Aşağıdakilerden hangisi **türemiş fiildir**?
 A) koşuverdi
 B) gidiyormuş
 C) seslendik
 D) bakıverseniz
- 10) “*Almanya’da çalışan amcam yarın gelecek.*” cümlesinde **zaman zarfı** olan sözcük hangisidir?
 A) çalışan
 B) yarın
 C) gelecek
 D) amcam
- 11) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zaman kayması vardır?
 A) Deneme yazarı düşüncelerini serbest olarak yazar.
 B) Her zaman tehlikelere karşı hazırlıklı olmalıyız.
 C) Dayımlar yarın bize geliyor.
 D) Kitapları nasıl bulduğunu mu anlatacaksın?

12) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, zaman (kip) kayması yoktur?

- A) Birkaç gün sonra Ankara'ya geliyor.
- B) Hakan, ayağındaki topla kaleye doğru ilerliyor.
- C) Herkes sevgiyle davranıyor.
- D) Tatil günlerinde balığa çıkıyor.

13) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi ek-fil almıştır?

- A) Koşa koşa okula gitti.
- B) Tepeyi aşına deniz göründü.
- C) Televizyon, önemli bir eğitim aracıdır.
- D) Parkta bir banka oturdular.

14) Aşağıdaki cümlelerde altı çizili yüklemelerden hangisi "çekimlenmiş bir isim"dir?

- A) Ödevlerini eksiksiz yapmalısın.
- B) Ankara'ya gelse beni arar.
- C) Çağırsaydın gelirdim.
- D) Yedinci sınıftayken oldukça kısa boyluydu.

15) Aşağıdaki fiillerden hangisi yapı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) gezdirdim
- B) alıverdim
- C) koşturdum
- D) uyuttum

16) Hangi cümlenin yüklemi ek-fiilin geniş zamanı ile çekimlenmiştir?

- A) Ben Nazlı'nın annesiyim.
- B) Bugünlerde hiç keyfi yokmuş.
- C) Biz gelirsek onlar da gelir.
- D) Kendi halinde sessiz bir kızdı.

17) Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi yapı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Adam çılgın gibi koşuyordu.
- B) Çaydanlıktaki su fokurduyordu.
- C) Bakkala kadar gidebilir misin?
- D) Saatlerce onu beklemiştik.

18) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem öğrenilen geçmiş zaman kipindedir?

- A) Meğer ne akıllı çocukmuş.
- B) Bu saatlerde bütün yollar tenhadır.
- C) O zamanlar pek ünlüydü.
- D) Hava yaz günü gibi sıcaksa.

19) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemine zaman kayması (işle anlatış aynı zamandadır) yoktur?

- A) Yarın akşam teyzemlere gidiyoruz.
- B) Her yaz, denize gidiyoruz.
- C) Televizyondaki basketbol maçını izliyorum.
- D) Babam, hata yaptığımda beni uyarıyor.

20) Aşağıdaki dizelerden hangisinin yüklemi ek-fiilin geçmiş zamanına göre çekimlenmiştir?

- A) Dünya aldatıcı serap gibidir.
- B) Habersiz gelip geçiyor zaman.
- C) Doyumsuz bir manzaraydı bu.
- D) Yine efkarlandı bu deli gönül.

21) Aşağıdaki cümlelerde altı çizili fiillerin "is, oluş, durum" bakımından anlam özelliklerini parantez içine yazınız.

- Atatürk, 1881'de Selanik'te doğdu (.....).
- Pencerenin önünde sessizce oturuyordu (.....).
- Yeni pantolonuyla gömleğini giyecek (.....).
- Yeni sınıf arkadaşlarını seviyor (.....).

22) Aşağıdaki tabloda yer alan çekimli fiillerin köklerini/gövdelerini ve kiplerini yazınız.

Çekimli fiil	Kökü/gövdesi	Kipi
1. Çizecek		
2. Aramışlar		
3. Bilmeliyiz		

23) Aşağıdaki cümlelerin yüklemeleri hangi kiple (*haber kipi, dilek kipi*) çekimlendiğini parantez içine yazınız.

- İstedğim kitabı bulduk (.....).
- Abur cubur yemeyelim (.....).
- Anlaşmayı zor kabul etmiş (.....).
- İki dinle, bir söyle (.....).

24) **Tablo 1**'deki cümlelerin yüklemeleri hangi "kip" ile çekimlenmiştir? **Tablo 2**'den bakarak parantez içlerine işaretleyiniz.

TABLO 1

☐ 1. Haberi duyunca havalara zıpladı.
☐ 2. Çalışmamızı tamamlayacağız.
☐ 3. Çocuk, şeker versinler diye ağlıyor.
☐ 4. Cem, çok dokunaklı şiirler yazar.
☐ 5. Buradan ayrılacağını söylemiş.
☐ 6. Ödevlerini kendin yapmalısın.

TABLO 2

A) İstek kipi
B) Şimdiki zaman kipi
C) Gelecek zaman kipi
D) Görülen (Di'li geçmiş) zaman kipi
E) Geniş zaman kipi
F) Gereklilik kipi
G) Öğrenilen (Miş'li) geçmiş zaman kipi
H) Emir kipi

25) Aşağıdaki cümlelerin soru biçimini altına yazınız.

1. Kardeşim bu yıl okula başlıyor.

.....

26) Aşağıdaki cümlelerin olumsuz soru biçimini altına yazınız.

2. Sınıfın duvarları boyanmış.

.....

27) Tablo 1'de verilen cümlelerde koyu yazılan sözcüklerin türünü Tablo 2'den bakarak parantez içlerine işaretleyiniz.

TABLO 1

☐ 1. Zil çalınca dışarı çıktık
☐ 2. Buna nasıl dayanılır?
☐ 3. Babam evden şimdi çıktı.
☐ 4. Bu konuyu iyi öğrendim.
☐ 5. Maçta çok yoruldu.
☐ 6. Amcam yarın gelecek

TABLO 2

A) Zaman Zarfı
B) Yer Yön Zarfı
C) Soru Zarfı
D) Durum (hâl) Zarfı
E) Azlık-çoklukZarfı

28) Tablo 1'deki cümlelerde **altı çizili** kelimelerin görevleri (*sıfat, zamir, zarf*) nedir? Tablo 2'den bakarak parantez içlerine işaretleyiniz.

TABLO 1

☐ 1. Burada birkaç gün daha kalacağız.
☐ 2. Yazdığım fıkraları nasıl buluyorsun.
☐ 3. Bu kalem benim, öteki de kardeşimindir.

TABLO 2

A) Sıfat
B) Zamir
C) Zarf
D) Fiil
E) Ek-fiil
F) Edat

29) Aşağıdaki tabloda verilen fiillerin yapı özelliklerini (*basit, türemiş, birleşik*) yazınız.

Fiil (eylem)	Yapı özelliği		
	Basit	Türemiş	Birleşik
1. Düşmek			
2. Çözülme			
3. Kabul edivermek			
4. Takmak			
5. Şaşırtmak			

30) Tablo 1'deki da isimler ek-fiille çekimlenmiştir. Altı çizili isimler hangi kipte çekimlendiğini Tablo 2'den bakarak parantez içlerine işaretleyiniz.

TABLO 1

☐ 1. Onda laf hep <u>çoktur</u> .
☐ 2. Eskiden çok <u>güzelmis</u> , duyanlar öyle söylüyor.
☐ 3. Ödevin <u>çoksa</u> çarşıya yarın çıkalım

TABLO 2

A) Miş'li geçmiş zaman kipi
B) Di'li geçmiş zaman kipi
C) Geniş zaman kipi
D) Şartkipi

31) Tablo 1'deki cümleleri Tablo 2'deki ifadelerle anlam özelliğini verecek şekilde eşleştirin.

TABLO 1

☐ Bundan sonra çok çalışacakmış
☐ Arkadaşlarıyla buluşmaya erken gelirdi.
☐ Programa katılabilseydi "bulaşıcı hastalıklar" konusunda konuşacaktı
☐ İlkokuldayken çok ders çalışırdı

TABLO 2

A) Geçmiş zamanda gerçekleşmemiş niyet
B) Terk edilmiş bir alışkanlık
C) Küçümseme

Lütfen işaretlenmemiş bir soru olup olmadığını kontrol ediniz. Teşekkürler...

A B C D A B C D

1	0	0	0	0	11	0	0	0	0
2	0	0	0	0	12	0	0	0	0
3	0	0	0	0	13	0	0	0	0
4	0	0	0	0	14	0	0	0	0
5	0	0	0	0	15	0	0	0	0
6	0	0	0	0	16	0	0	0	0
7	0	0	0	0	17	0	0	0	0
8	0	0	0	0	18	0	0	0	0
9	0	0	0	0	19	0	0	0	0
10	0	0	0	0	20	0	0	0	0

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Nurettin KARTALLIOĞLU
Sürekli Adresi	Beşkavaklar Mahallesi Çoşkun Sokak Çetinkaya Apt. No:37 BOLU
Doğum Yeri ve Yılı	BOLU / 1982
Yabancı Dili	İngilizce
İlköğretim	Gazipaşa İlkokulu – 1993
Lise	Bolu Atatürk Lisesi - 2000
Lisans	Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü – 2005
Çalışma Hayatı	Düzce İli Çilimli İlçesi İbrahim Hoşver İlköğretim Okulunda Türkçe Öğretmeni olarak görev yapmaktayım.